

שביבי ניצוצי אור
במעלת שגב

פרשת שלח

המיוחד בה או
בחלקים ממנה
לצד דברי הסה"ק
בפרשה על
קדושת הזמן
מענינא דיומא
קדושתה השפעותיה
לדורות ורוממותה.

העיד רבי שמעון
בן אלעזר משום רבי שמעון בן חנניא כל הקורא
פסוק בזמנו מביא טובה לעולם. (סנהדרין קא)

אותה שעה כשרים היו * עיני ה' אלוקיך בה*
סלחתי כדברך * בשורת הגאולה*
פרשת נסכים * פרשת ציצית* ולא תתורו
* כג' סיון

פרשת שלח

לע"נ

רב האי גאון ועדיק הי חסיד הי עניו עובד ה'
מנעוריו כל ימיו ציפה לישועתן של ישראל

הגה"צ רבי אהרן קאהן זצ"ל

נלב"ע כד' סיון תשפ"א

בן הרה"ק רבי אברהם יצחק זי"ע

מתולדות אהרן

בעל "דברי אמונה"

על ישראל הדרתו בעיר מאנסי

ת.ג.צ.ב.ה.

לעי"נ

הרה"ח

שלמה

פנחס

רובינשטין

נלב"ע

ט' סיון

תש"כ

באותה שעה כשרים היו

*****

יש לכל אדם ללמד זכות על המרגלים

בפסוק "שלח לך אנשים" [יג, ב]. פרש"י (שם, ג) אנשים חשובים, היו באותו שעה כו'. כבר נתתי את לבי להבין פרשה זו של מרגלים, כי כולה מוקשה... ובתחילה אקדים מה ששמעתי מאדמו"ר הרב הקדוש מוהר"ם [מרימנאב] ז"ל שאמר בזה הלשון: **יש לכל אדם ללמד זכות על המרגלים. וגם אני מלמד זכות עליהם, שלא היו רעים וחטאים בנפשותם, לעשות דבר זה במרד ובמעל, רק שבאו לכלל טעות, שהיה נראה להם שיכולים לבא במדבר לעבודת הבורא יתברך, יותר ממה שיבואו לארץ ישראל, כי שם לא יגיעו אל שלימות הנפש, רק על ידי טורח ועמל, שיהא הכהנים בעבודתן ולוים בדוכנן וישראל במעמדם, וכאן יכולים לקנות שלימות גדול בלי שום טורח, רק שישעבדו את לבם לשמים, כמו שהיה במתן תורה שנאמר "פנים בפנים דיבר ד' עמכם" וכו' (דברים ה, ד) לכך רצו שיהיו לעולם במדבר, כדי לקנות שם עוד שלימות יותר בלא טורח ובלא עבודה רבה, כאשר עם לבבם, וכמו שפרש"י כשרים היו באותו שעה.**

אבל באמת טעו בזה, כי עיקר קניית תכלית השלימות צריך להיות דוקא על ידי טורח ועבודה ומסירות הנפש, ולא היה אפשר להשיג זאת רק בארץ הקדושה, ובזמן שבית המקדש היה קיים עד כאן דבריו הקדושים. שפתי צדיקים להרה"ק רבי ישעיה מדינאוויץ, שלח

הרה"ק ר' בונים קרא למרגלים
המרגלים הצדיקים

"וישלח אותם משה ממדבר פארן, על פי ה', כולם אנשים, ראשי בני ישראל המה" (במדבר יג ג). ואומר רש"י ז"ל, 'כל אנשים שבמקרא לשון חשיבות, ואותה שעה כשרים היו'. והיה להם נשמות השבטים הקדושים בסוד העבור. וכמו ששמעתי גם כן ממורי הקדוש מפרשיסחא ז"ל, שאמר בשבת בתוך דבריו הקדושים, 'המרגלים הצדיקים', ועם כל זה - בבואם לארץ נתקלקלו. מזה הבין משה שהארץ אין מהראוי לו.

¹ בית יעקב אלכסנדר, שלח, דף נט

¹ וראה פסיקתא [הובא ילקוט ראובני אות ד]: "איש אחד איש אחד, למטה אבותיו תשלחו". כל מה שאתה יכול לבחור, מיוחדים שבהם.

ובספר היכל הברכה, קאמרנא דף פג. "איש אחד איש אחד, למטה אבותיו תשלחו, כל נשיא בהם" (ע, ב). עיין בליקוטי תורה, כי נתעבר בהם י"ב שבטים בני ישראל ממש, שהם הי"ב שבטים בני יעקב איש אחד איש אחד כפל, ויהושע נתגלגל בו נשמת לוי על ידי תפלת משה, ובמנשה נתגלגל יוסף, למטה יוסף למטה מנשה (פסוק יא). וזהו שלח לך שהוא נשמת לוי ביהושע... ובמקום משה הלך יהושע עם נשמת לוי זקנו, וזה כל נשיא בהם.

עוד שם בהיכל הברכה דף רב. עה"פ "על אדות האשכול אשר כרתו משם בני ישראל", יהושע וכלב נשמת לוי ויהודה, בני ישראל דייקא כמבואר בליקוטי תורה [פרשת] שלח, כי נתעברו בהם שנים עשר שבטים בני ישראל ממש כמבואר שם, [כמו] אשר אני נתן לבני ישראל, ממש כי בני ישראל ממש הם השנים עשר שבטים, להם אני נותן את הארץ עתה בסוד העיבור שנתעברו בהם בני ישראל, והם ראשי בני ישראל, וביהושע נתעבר נשמת לוי על ידי שהתפלל משה עליו, ובמקום משה הלך יהושע תלמידו... כבר לא היה גלות בעולם. וכאשר הרשעים אלו הרעו לחטוא, אזי נסתלקו מהן אותו עיבורם בני ישראל; אבל כלב ברוך ה' לא נסתלק ממנו עיבור יהודה,

לעיי"נ

מרת

ציפורה

גולדה

בת הרב

יעקב

יוסף ז"ל

כל דברים שבקדושה בעשרה נלמדים ממרגלים ומעדת קרח

ויקח קרח. אמרו רז"ל מנין לדבר שבקדושה שלא יהיה בפחות מ', אתיא תוך תוך, אתיא עדה עדה, כתיב (בקדושה) ונקדשתי בתוך בני ישראל [ויקרא כב לב] וכתיב (בעדת קרח) הבדלו מתוך העדה הזאת, וכתיב (במרגלים) עד מתי לעדה הרעה הזאת [במדבר יד כז] יצאו יהושע וכלב [ברכות כא: סנהדרין ב.]. שמעתי סתם מכבוד אדמו"ר הרב מהרמ"מ זצוק"ל, ראה עד היכן הדברים מגיעים, עד שכל הדברים שבקדושה שבישראל, נשמעים ממרגלים ומעדת קרח, המבין יבין. והוא לדעתי, גדול השבח שעולה מן הגיהנם יותר כו', והבן.

אגרא דכלה, דינוב, קרח

כוונת המרגלים היתה למסור נפשם בפועל

שמעתי מאדמו"ר ז"ל שאמר בשם רבינו הקדוש מהרצ"ה [מזידיטשוב] זללה"ה, שכוונת המרגלים היתה שרצו למסור נפשם בפועל. כך שמעתי ממנו, וכן כתב אא"ז מו"ר [מהרי"א מזידיטשוב] זללה"ה בגליון המדרש, ואיני מבין הדברים על בוריין, אמנם כתבתי זאת, יען אשר יש רמז לזה מפסוק זה, דמבואר בגמרא דגמרינן דכל דבר שבקדושה לא יהא פחות מעשרה, דתני ר"י אתיא תוך תוך, כתיב הכא ונקדשתי בתוך בני ישראל, וכתיב התם הבדלו מתוך העדה הזאת, ואתיא עדה עדה, דכתיב התם עד מתי לעדה הרעה הזאת. עכ"ל הגמרא, הרי דיילפינן ממרגלים על פסוק ונקדשתי בתוך בני ישראל וידוע אשר מפסוק "ונקדשתי" נלמד, שימסור אדם נפשו על קדושת שמו ית', הרי רמז לדברי רבינו הנ"ל. כי מהמרגלים אנו לומדים על קידוש השם, שמע מינה שגם הם רצו למסור נפשם על קידוש השם.

מלבוש לשבת ויו"ט, זידיטשוב, שלח

המרגלים הנשיאים היו כל כך גדולים וטובים עד שכבר הושלמו בתכלית

א"נ י"ל בפ"י תנא דבי אליהו הנ"ל - הובא בילקוט פרשה זו: מעיד אני עלי שמים וארץ, שלא היה בדעתו של הקב"ה להמית עשרה נשיאי ישראל, אלא שרצו אחר משה ואהרן עד שנכנסו תחת כנפי השכינה - בהיפך הנ"ל, כי הנה הוא ית' הטוב ומטיב האריך אפו עד מ' שנה, כדי שכל אחד ישיג תכלית השגתו האפשרי, וישלים עצמו בתכלית השלמות, ויהיה מיתתו בעולם הזה חיים נצחיים לעולם הבא, כאשר ידוע ממעלת מתי מדבר, וזהו שאמר הכתוב "במדבר יתמו ושם ימותו" פירוש יקבלו תמימותם עד תכלית, ושם ימותו שם דייקא, ולא לעולם הבא, אמנם עשרה נשיאים הללו שמתו מיד לאלתר במגיפה, נראה ח"ו כאילו מתו מיתה נצחיית, ולא זכו להשלים עצמם, אמנם נראה לי שהיו כל כך גדולים וטובים, שלא הוצרכו, וכבר הושלמו בתכלית, הרי אחז"ל ההולך ד' אמות בארץ ישראל מכפרין לו על כל עונותיו, גם כי הם הלכו לשם

גם יהושע לא נסתלק ממנו עיבור לוי כמבואר בהדיא. עוד שם בהיכל הברכה דף פז. "וילכו ויבאו אל משה ואל אהרן וגר (כי). "וילכו" חוזר אל הנשמות של עשרת השבטים, וכשחטאו הרשעים האלו, נסתלקו מהם הנשמות והלכו להם, ואז "ויבאו" הנשמות אל משה, "וישיבו אתם דבר" מלא יוד, כי הם עשרת השבטים ולא פגמו חלילה, ועשו שליחתן בטהרה וישיבו אתם דבר. וראה בהערה שאחר הבאה

על פי דבורו של משה ואהרן... ואם כי חטאו בחזירתם, מ"מ אין עבירה מכבה מצוה, וענשם קבלו בעולם הזה, ושכרם שמור לנצח.
וזה לא היה בדעתו של הקב"ה להמיתם נצחיים, אלא משום שרצו אחר משה ואהרן, עד שנכנסו תחת כנפי השכינה, על כן זכו למות לאתרוג וק"ל
חתם סופר שלח ד"ה השלישי בפרשה א"נ

המרגלים מסדו נפשם

על מנת שיכירו קדושת הארץ

... אך אף על פי כן, נאמר: "על פי ה' ", שעומק החכמה היה צריך להיות כן, לשליחת המרגלים, כמ"ש הרה"צ מו"ה רבי יצחק מווארקע זצ"ל, אשר המרגלים והמקושש ונדב ואביהוא, כולם לא היו ראויים לאותם מעשה, כי כולם היו צדיקים, שרצו שיתקדש שם שמים בעולם על ידיהם. היינו: המרגלים נתנו את נפשם, כדי להראות שצריך להזהר בקדושת הארץ, לבל לדבר על ארץ הקדושה, ולהראות מה שהגיע אליהם על ככה. וכן המקושש, נתן נפשו, להראות איך צריכים להזהר בקדושת שבת, שיתגלה על ידו קדושת שבת, האיך הוא גדולה. וכן נדב ואביהוא, לא היו ראויים לאותו מעשה, כי הם היו צדיקים גדולים, רק להראות להיות נזהר בשמירת המקדש, שיקדש המקדש במכובדיו של מקום, כמו שאמר משה רבינו עליו השלום (זבחים קטו; ורש"י ויקרא י ג) עכשיו אני רואה שהם גדולים יותר משנינו, והוא מפני שמסרו נפשם, כדי להראות גודל חיוב שמירת המקדש - כן היה מרגלא בפומיה תמיד.

תולדות אדם מהרה"ק רבי יהושע מאוסטרובה, שלח

2

והמה בקשו חשיבונות רבים

פרשה זו גדולה מאד, וממנה עלינו ללמוד הרבה מאד, צא ולמד, אנשים גדולים וצדיקים, אשר נבחרו מפי הקב"ה, ומפי משה רבנו ע"ה, ובני ישראל בני דור המדבר, וחפרו רק שערה אחת, ונידחו לגמרי, וכל זה בא להם בגלל חסרון בני ישראל,

2 דברים נוראים איתא שם בספר תולדות אדם: והמרגלים הקדושים עשו לנו טובה עד היום הזה, במה שהלכו לתור את הארץ, והוא כמו אנשי המלחמה - אף שהם בעצמם נהרגים במלחמה, מכל מקום מחלישים הם הצד השונא העומד לנגדם, כי אחר כך יכולים אף החלשים להתגבר על השונא. והדברים עתיקים.

עוד שם: כמו שיש באיש פרטי בחי' מחשבה דיבור ומעשה, כמו כן בהכלל היינו הצדיקים מנהיגי הדור שהם כלל ישראל ג"כ בחי' מחשבה דיבור ומעשה, יש צדיק הוא פועל ע"י מעשיו, שהוא עושה בפועל ועוסק תמיד בתורה ובתפלה ובסיגופי הגוף, ועי"ז האנשים שהמה תחת כנפיו ורואים מעשיו הטובים עושים המה ג"כ כמותו, ויש צדיק שהוא בחי' דיבור, שאומר להם דברי תורה ומוסר ומורה להם את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשון, ועי"ז הם סרים מדרכם הרעה, ויש צדיק אשר הוא במעלה העליונה בחי' מחשבה, היינו אפילו כשרואה את האדם רק בהבטה בעלמא, ג"כ נהפך האיש מסורו הרע, וכמו שאמרו על הרב רבי אלימלך זצ"ל כשהי' מביט על איש שבא אליו נהפך האיש תיכף לאיש אחר.

וזהו שמרומז בסוף פסוק כל נשיא בהם, שזירז הקב"ה למשרע"ה שיבחר אנשים הגבוהים במעלה עליונה, אשר המה יוכלו לפעול טובה לאחרים אפילו במחשבה שלהם, וזה מרומז בתיבת בהם שמורה על דבר הנסתר, היינו המחשבה, וכמ"ש בני חת לאברהם אבינו עליו השלום נשיא אלקים אתה בתוכינו, שאתה יודע אפי' מחשבותינו שהוא דבר נסתר מכל אדם.

לעיי"נ

הרה"ח

שלמה

פנחס

רובינשטין

נלב"ע

ט' סיון

תשי"ב

שאמרו "נשלחה אנשים" וגו' ונדחו מכל, איתא בשם **הבעש"ט** זצ"ל, שגם אדם השומע תורה מפי הקב"ה בעצמו, מכל מקום **עליו לפחד** בכל רגע, שלא יאבד ח"ו בשאול.

חידושי הרי"ם, גור, שלח

3

ודאי נעלו הם מהבנה פשוטה

שהרי מעוונותיהם נעשית תורה

פעם אחר אחר חג השבועות כאשר ה' **הרה"ק מראדזמין** בווארשא אצל רבינו [הרה"ק בעל חידושי הרי"ם] זצ"ל, וה' נראה על פניו כמו עייפות וחלישות, ושאלו רבינו זצ"ל מדוע פניו צנומות כל כך, אם זהו **מחמת החום** הגדול, או מאיזה **עגמת**

³ וראה בספר נתיב מצוותיך, קאמרנא, נתיב אמונה שביל ג אות י: שלח לך אנשים וגו'. וענין שליחות המרגלים, כי היו **צדיקים גמורים קדושים**, והיה יכולת בידם לברר כל הרפ"ח ניצוצין, ולבער כל הקליפות והרע, וכשיתגבר על הכל יחזור המלכות לאין עליון... אבל בלתי זה, כל זמן שלא נתבררו המלכים, מיין נוקבין דמלכות, לא היה אפשרות שמשה יכנס לארץ. והם היו **נשמות גבוהות ועצומות**, מובחר דעת עליון, **לפתוח שנים עשר שערים במלכות**, אשה יראת השם. שמוע - שער טובה, שפט בן חורי - שער שמחה, כלב - שער ברכה, יגאל בן יוסף - שער תורה, הושע בן נון - שער שלום, פלטי בן רפוא - שער כפרה, גדיאל בן סודי - שער עזרה, גדי בן סוסי - שער חיים, עמיאל בן גמלי - שער חכמה, סתור - שער רצון, נחבי בן ופסי - שער עושר, גאואל בן מכי - שער כבוד. והיה בכחם לברר כל הברורין, לבער הרע מכל העולם, אלא שאחזו בהם אש הגאווה בלא ביטול אין, כי באמת **כשבאו לארץ, נפלו הרבה ממדרגתן** למקום החושך למקום המיתה. כי באמת **כשנסתלק מן האדם החיות והמוחין** אור אלקי, הוא ממש [טועם] **טעם מיתה**, והיה זה הכרח שירדו למקום החשך, שיבררו הברורין והנצוצין מעמקי הקליפות... ולכן כשנפלו בסוד נפילת אפים למקום המיתה, ואחזו תאות התנשאות וגאווה, נדחו מלמעלה, כי בנקל כמבואר בספר הקדוש **דגל מחנה אפרים** בשם מרן אור ישראל, שאמר בזה הלשון, אני נשבע לכם **שיש איש אחד בעולם הזה, ששומע תורה מפי הקב"ה ושכינתה**, לא מפי מלאך ולא מפי שרף, **ואינו מאמין בעצמו שלא ידחה מאת הקב"ה ח"ו**, כי בדבר קל יכול שיהיה נדחה מאת הקב"ה לנוקבא דתהומא רבא, עיין שם היטב.

וכן **המרגלים**, על ידי מעט גאווה נדחו מאת אור פניו, וכשנדחה אדם מאת הקב"ה, הוא עומד בדרך רחוקה, עיין זוהר בהעלותך (ט), הא איהו בדרך רחוקה, מההוא אתר וארחא דזרעא דישראל אחידין ביה... דהענין **כשדוחין אדם אפילו צדיק**, תיכף עומד בדרך רחוקה, ובוחר לעצמו **דרכים רחוקים**... וכן המרגלים כיון שנדחו לדרך רחוקה, גבר בהם הרע לגמרי, לדבר סרה על השם יתברך ועל משיחו... ואז מדברים על השם ועל צדיקי הדור קדושי עליון. ואם היה להם **למרגלים אמונה גדולה**, שגם **כי אשב בחשך ה' אור לי** (מכה ז, ח), ויאמין באמונה שלימה, שאף שנופל לקטנות ולמרה שחורה למקום המיתה, יאמין כי השם יאיר עליו, ויצפה לישועת ה' כהרף עין, לא היה להם מה שהיה.

וכן שם בהיכל הברכה דף פד: - ואילו היו **מאמינים** באמת באלופו של עולם, כשירדו למקום החשכות והרע והאופל וצלמות, והיו טועמין טעם מר, ובאמונה שלימה שאין שום מציאות בלתי אור אין סוף ואין דבר נפרד מאורו, היו **ממתיקין כל הדינים**, והיו מעלין המלכות עד אין עליון. אלא שהם הפרידו, באמרם שמדה זאת משכלת ואוכלת כל עלמא, והקליפה שכנגדה גובר הרע מאד מאד, חזק ממנו, וכיון שבא עליהם הרהור מינות והפרידו, נדחו מכל וכל ונעשו רשעים גמורים, כי בנקל יכולין להיות נדחה מכל וכל כידוע... ואם נפשו של אדם מלוכלך **בהכנעה** וביראה, ואינו תופס בשביל עצמו שום חלק אני ויש, אלא כל מגמתו לעשות נחת רוח לאין סוף ואין תכלית, אין חילוק אצלו בין שהוא מגרב ביבין בחשך, ועושה בזה רצון מלך עליון, או שיש לו עליות נשמה לגן עדן עליון, ומכריזין לפניו הבו יקר לדיוקנא דמלכא קדישא, כיון שהכל רצון הבורא.

נפש, וענה לו הרה"ק זצ"ל כי כן הוא אצלו בכל שנה, בהגיע ימי הקיץ, אשר מאוד לא טוב לו על לבו **באותן הפרשיות** אשר נזכר בהן חטאים של בניי בהיותם במדבר, וכמעט אין בכחו לסבול, בשומו אל לבו כי **על דור דעה** כזה מפורש בתורה עונות חמורים כמו מרגלים פעור וכדומה.

ואמר לו רבינו **הלואי יהיו בהמצות שלנו כוונה** טובה כמו בהעבירות שלהם, והלא **הננו רואים שמהעבירות שלהם נעשה תורה** עבורנו, ומן המצות שלנו מה נעשה, ובוודאי היו כוונות גדולות בכל מעשיהם, אבל על דרך הפשט נכתב ע"ז שם חטא ועון. והרה"ק **מראדזמין** זצ"ל נתפעל מאוד מדברי רבינו זצ"ל, ופניו צהבו מרוב חדוה, וכשיצא מבית רבינו זצ"ל אמר להאנשים אשר הלכו אתו, בזה"ל: לא ידעתי עד עתה שהנהו כל כך בעל תורה גדול, שדבריו נובעים ממקומות גבוהים מאוד.

⁴ מאיר עיני הגולה ח"ב אות קצ"ג

דור המדבר לא מתו קודם שיצאו מדין כרת והגיעו לשלמותם

במדבר הזה יתמו. פירוש אין אדם קונה **שלימות גמורה** עד ס' שנים, ועל כן **כשבא לס' יוצא מחשש כרת**, דשלמו לו ימי שלימותו, ועל כן **בן ס' לזקנה**, והנה **דור המדבר לא מתו עד שהיו בני ס'**, דעל כן נגזר עליהם מ' שנה במדבר, בכדי שיגיע **אותו שהי' בן כ'** בשעת גזירה **לס' שנים**, וז"ש "במדבר הזה יתמו" היינו שיהיו **תמימים ויקנו שלימותם**, דהיינו שיחיו עד ס' שנים.

⁵ דגל מחנה יהודה, סטרעטין, שלח

⁴ מענין לענין בספר ליקוטי אב (דף ל"ז) מביא: כשנפגשו פעם אחרת שאל הרה"ק מווארקא זי"ע את רבינו [הרה"ק מקאצק זי"ע]: מדוע **חטא המרגלים** שמסופר בו בתורה שחזרו בני ישראל בתשובה - **לא נמחל להם**, ואילו **חטא העגל** שלא עשו עליו בני ישראל תשובה - **נמחל להם**, אמר לו רבינו: נו, תאמרו אתם, אמר הרה"ק **מווארקא** זי"ע: האמת כי בחטא המרגלים **לא שבו** בני ישראל **בתשובה שלימה**, אלא אמרו "כי אמר ה' כי חטאנו" (במדבר יד, מ), ה' אמר שחטאנו, אנו לא מרגישים כן, נענה ואמר לו רבינו: ואני אומר, **בחטא העגל חיפשו בני ישראל אלוקות**, כדכתיב (שמות לב, א) קום עשה לנו אלקים אשר ילכו לפנינו, **אלא שטעו** בעבודה זרה, לפיכך נמחל להם חטא זה, אולם לא כן **בחטא המרגלים חיפשו בני ישראל תאוות ומנוחה** גשמית, **שלא רצו להכביר עול במלחמה** עם אנשי ארץ ישראל, על חטא כזה קשה למחול.

מעלת דור המדבר

⁵ כהמשך לדברי הסה"ק נביא בהערה זו מעט על מעלת דור המדבר, בספר לקוטי אמרים מהגה"ק **רבי צדוק הכהן** בפתיחה לספר יהושע מביא: אמרו ז"ל (ילקוט חבקוק ג') איזה **דור חביב מכל הדורות** זה דור המדבר, והיינו לפי שפרנסם היה משה רבינו ע"ה שהיה חביב מכל הפרנסים, כמו שנאמר ולא קם וגו' כך דורו **שהם עצמות נפשו** רק שחלוקה לפרטים, חביב מכל הדורות, ובספר **שפתי כהן** במדבר יג ב: **שאמרו בבבא בתרא** (עג:): פרק המוכר את הספינה, שאמר ליה ההוא טייעא לרבה בר בר חנה, תא ואחוי לך **מתי מדבר**, אזלנא חזיתנהו **כמאן דמבסמו** וגנו אפרקדן, פירוש דומים כשתויי יין ופניהם למעלה... שלא זכו לקבורה, **שכל ישראל נגנזו** במדבר **כמו משה רבם**, שנאמר בו (דברים לד, ו') ולא ידע איש את קבורתו, עד שיבוא עמהם. ומה שאמרו במשנה (סנהדרין ק"ח.) דור המדבר אין להם חלק לעולם הבא, דברי רבי עקיבא, הוא על ערב רב. עי"ש

ובזוהר כתב כמה פעמים, דדור כדור המדבר לא יהא עד דייטא מלכא משיחא במהרה בימינו, ובספר הברית – (חלק א מאמר כ דרך אמונה פרק כ) מודעת זאת **שדור המדבר** כל כך חכמים היו

לעיי"נ

מרת

רבקה

וידר

בת ר'

חיים עבי

לזי

נלב"ע

ער"ח

שבט

היצר השיאם תחילה בדבר קל

בפסוק ויוציאו דבת הארץ כו' [יג, לב]. יש לדקדק למה כתבה לנו התורה הקדושה כל ענין המרגלים וכל הסיפור מעשה וכי ח"ו לפרסם את גנותן בא, אין זה מדרך התורה רק מכל סיפור תורה מחויבים אנחנו ללמוד איזה מדה טובה או איזה דרך לעבודת הבורא יתברך. לכן נראה לי שגם בזה מורה לנו השי"ת בתורתנו הקדושה איך יזהר האדם וישמור את עצמו מפילו מן חטא שהוא קל מאוד בעיני אדם ודש בעקבו כדי שלא ימוט רגליו ח"ו לבא לחטא גדול, כמו שאירע כאן למרגלים כי בתחלה השיא אותם היצר הרע בדבר קל מאד, שרצו להראות לפני משה רבינו ע"ה את חכמתם וצדקתם כמו שכתוב (דברים א, כב) ותקרבוני אלי כולכם ותאמר נשלחה אנשים לפנינו ויחפרו כו', שאין זכר בדברים האלה שום חטא ועון, רק שרצו לדעת באיזה דרך ילכו ולאיזה ערים יבואו תחילה, כמו שאמרו (שם) את הדרך אשר (נלך) [נעלה בה] ואת הערים אשר נבא,

אך לא היה להם לדבר לפני רבם משה רבינו ע"ה ולחוות דעתם לפניו כמו שאמרו חז"ל (אבות ד, יב) ומורא רבך כמורא שמים, והיה להם לדעת שבדאי משה רבינו ע"ה שקול בחכמתו כנגד כל ישראל, ואם היה יודע שצריכין לשלח מרגלים היה

עד שנקראו דור דעה, והרמב"ם ז"ל כתב שהנשים שלהם היו יותר מחוכמים מן הנביאים של שאר הדורות. ובמהרש"א חדושי אגדות (בבא בתרא שם): אמר רבה בר בר חנה א"ל ההוא טייעא וכו'. ובאור ענין זה, שבא ללמוד על דור המדבר ועל מהות מדינתם ועל מעלתם, שנבדלים משאר הדורות שאחריהם ואינם משותפים עמהם. ודבר [זה] הוא מוכרח וראוי להיות. הדור מתיחס למנהיג שלהם, והוא משה רבינו ע"ה שהיה נבדל במעלתו מכל אדם, וכך היה דורו נבדלים במעלתם מכל אדם. עי"ש. וברבנו בחיי במדבר פרק כא פסוק ה: למעלת דור המדבר שהיו כמלאכי השרת היה המן בא להם דבר יום ביומו

ונוסיף מעט מספרי רבוה"ק, בספר באר מים חיים קרח (פרק טז): עוד ירמוז "ובתוכם ה'" על בחינת דור המדבר הנקראים דור דעה שסוד נשמתם היה מבחינת הדעת והאיר עליהם אור דעת את ה' מבחינת השלימה שנאמר עליה (ישעיה י"א, ט') כי מלאכה הארץ דעה את ה' ואז יהיה ה' אחד ושמו אחד והיה ה' לאור עולם שלא ישלוט בעולם רק ההשגחה מבחינת הוי"ה. כי נודע אשר הדעת הוא המכריע ובו שלימות שם הוי"ה. ולזה אמר ובתוכם ה' כי הם דור דעה ששלימות הוי"ה בו.

ובספר נועם אלימלך דברים: דור המדבר דור דעה כזה שקיבלו התורה בסיני וראו אלקים... ומחמת גודל קדושתם היה כח בידם להמתיק הדינים, לכן הנהיגם דרך המדבר ששם הוא מקום ושורש הדינים... ונמצא עיקר נסיעתם דרך המדבר היה מחמת גודל קדושתם, וזה שאמר התנא דור המדבר אין להם חלק לעולם הבא... דאיתא בגמרא כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, רוצה לומר שחלקם הוא צפון לעולם הבא דהיינו מה שעוסקים בתורה ובמצוות נצפן להם לעולם הבא, שבעולם הזה בלתי אפשרי לבא למדרגה הזאת שיהיה יכולים להנות מזיו השכינה, שזה הוא העולם הבא, אבל דור המדבר מחמת רוב קדושתם לא היו צריכין להמתין לעולם הבא, ונחנו מחלקם בעולם בחיים חיותם, וזה הוא כוונת אין להם חלק לעולם הבא.

ובספר תולדות אהרן, ז"טאמיר תזריע: ולזה הבחינה באו דור המדבר שהיו דור דעה, ולכך אמרו (סנהדרין קח.) דור המדבר אין להם חלק לעולם הבא, היינו עולם הנקרא אי"ן שם הוא החלק שלהם.

וראה שפת אמת חקת תרנ"ד: דור המדבר היו היסוד שכל הדורות עומדין עליהם כדאיתא בעל הקורה נכנס בעובי הקורה. וזה הדור שקיבלו התורה, היו הקיום לכל הדורות שלפניהם ושלאחריהם.

שולח מעצמו. והנה זה הדבר הוא חטא קל בעיני האנשים, כמו שאנו רואים גם בזמנינו הרבה אנשים שאינם נזהרים בזה. ועתה הביטו וראו עד היכן הדברים מגיעין ומה הגיע להם על ככה ומה צמח מזה, הרבה רעות וצרות להם ולבניהם אחריהם, שעל ידי זה חרבה עירנו וכו', כמו שפרש"י (תהלים קו, כז) שגרמו בכיה לדורי דורות ומזה יוכל כל אדם ליקח מוסר השכל שלא לנטות מדברי חז"ל בשום דבר שבעולם, וגם יזהר מאד במורא רבו ושלא ירהר אחריו כלום. ע"כ בשם אדמו"ר מוהר"ם [מרימנאב] זללה"ה.

שפתי צדיקים להרה"ק רבי ישעי' מדיאנוויץ שלח

כמו שמנהיגין משמים כן הוא לטובה

שמעתי מפ"ק אא"ז מו"ר זצ"ל שהמרגלים היה **כוונתם לטובת ישראל**, שראו ישראל עומדים שם במצב טוב מאוד, **לומדים תורה אצל משה רבינו** ע"ה, ואין להם שום טרדה מטרדת עולם הזה לא ממזון ולא מכסות, רק כולם עוסקים בעבודת הש"י וניזונים לחם מלאכי השרת, היו חסים על ישראל שיכנסו לארץ, דהיה להם טרדות עולם הזה בעבודת הארץ, **וסיכנו עצמם עבור טובת ישראל**, ופעלו שנתעכבו ישראל במדבר עוד ארבעים שנה ונזונו לחם מן השמים, אך אף על פי כן לא היה לרצון בשמים, משום **שלא טוב לומר עצות בהנהגת הש"י**, שמסתם כמו שמנהיגין משמים כן הוא לטובתינו.

שפתי צדיק, פילץ

סוד המרגלים

פעם אחת בנסעו [הרה"ק ר' אורי הכהן מסאמבור זי"ע] להרה"ק מוהר"ש מבעלזא על חג **השבועות** נשאר שם עד שבת **פרשת בהעלותך**, ובחזרתו עם קבוצת אברכים משם, החליט ליסע להרה"ק ר' מאיר מפרימישלאן זי"ע, ומיד הרגיש בזה הרה"ק מפרימישלאן ואמר להגבאי שלו שיבוא לכאן קבוצת אברכים "און דער מנהיג זייערע איז א הויעכע דארער מענטש, און ער וויל פריוון מאיר'ל, אבער מאיר'ל איז שוין א געפריווטער, און מ'זאל עם נישט אריינלאזען". [=המנהיג שלהם איש גבוה וצנום, ורוצה לנסות את מאיר, ברם מאיר כבר מנוסה, ונא לא להכניסם] ראו בני החבורה שאינם יכולים ליכנס, והמשיכו בדרכם חזרה לעירם, הקבוצה עזבה את פרימישלאן בתחילת השבוע, אבל הרה"ק ר' אורי'לע נשאר שם, והרה"ק מפרימישלאן לא יצא מפתח חדרו כל השבוע עד ליל שישי, אז שלח את הגבאי שלו לבקש מר' אורי'לע שיסע משם על שבת, שאם ישאר שם לא יוכל לילך למקוה, ואם ישמע לו אז יגלה לו את סוד **"המרגלים"** (כי הי' אז שבת **פרשת שלח**), הרה"ק ר' אורי'לע נעתר לבקשתו ונסע משם, וזכה אז לראותו מאחוריו. וצודה לו הרה"ק מפרימישלאן שילך מחוץ לעיר על אחד ההרים, **וימצא שם איש אחד חוטב עצים**, ויגיד לו שמאיר'ל שלח אותו אצלו, ורוצה להיות **אצלו על שבת קודש**, וכמובן שהלה הסכים לזה, והרה"ק ר' אורי'לע שבת אצל חוטב העצים, **וכל ליל שבת קודש** דרש לו "חוטב העצים" **בענין סוד המרגלים**, הרה"ק ר' אורי'לע הי' מספר סיפור זה כמה פעמים בעת שנשתדך עם נכדי הרה"ק מפרעמישלאן זי"ע.

⁶ אור קדוש דף קפ"ג

⁶ מענין לענין ראה בספר י"ג אורות ח"ג דף שו: רבינו [הרה"ק הרבי ר' מאיר זי"ע] מפרימישלאן היה מגנה את הדרשנים שעומדים ומונים את העבירות של בני ישראל, והיה קורא אותם **"מרגלים"**, (כלומר שמדברים לשון הרע כמו המרגלים).

לעי"נ

הרב

יעקב

וידר ב"ר

יהודה

אריה

נלב"ע

י' שבט

רזין דרזין בחי' חוקת מלך

נראה לי טעם סמיכות שלש פרשיות הללו, פרשת שלוח מרגלים, ופרשת קרח, ופרשת חוקת, כי בראות האדם במעשים אלו הנעשים בקרב ישראל נעשה משתומם ומתבהל, כי איך ומדוע יהיה בזאת בישראל, אשר אחר כל הנסים והנפלאות אשר ראו בעיניהם יחטאו בעצת מרגלים, וגם אחר כן, אחר שראו כולם את עונשם של מוציאי דבה, איך יעמוד קרח ועדתו לחלוק עם משה רבינו ע"ה, והמה דברים מתמיהים ומבהילים את האדם, והגם כי כל ישראל מאמינים אשר התורה וכל הסיפורי מעשיות הוא רזא דרזין וסודות גדולות, וכל תיבה וכל אות יש בו סודות החכמה, אבל בכ"ז הפשטיות ג"כ אמת לאמיתו, וצריכים ללמדו ולהבינו על אמיתתו, ולפיכך כדי שלא יתרחק אדם בסיפורי מעשיות הללו, היינו בשלוח מרגלים ומעשה קרח, הסמיך אחריהם מיד פרשת חוקת, למען לחזק את האדם ולזרזו, שלא יתרחק כלל, וידע וישכיל ויבין כי הכל חוקת המלך הוא, ואין אתה רשאי להתרחק אחריו, והבחירה ניתן ביד האדם והבן.

עבודת יששכר, וואלברוז, חוקת

עוד בענין המרגלים

*****

מוזנה ותפלה על הגאולה

הרה"ק בעל מנחת אלעזר ממונקאטש זי"ע כשהיה קורא בפרשת שלח, הפסוק "למטה יששכר יגאל בן יוסף", הי' קוראו, בבכיות נוראות וחתלהבות עצומה. (בשם תלמידו הרה"ח ר' חיים צבי שווארץ ז"ל)

7 גליון מבאר השבת, שלח

נשיאי יהודה ואפרים זכו למלכות

בשם הרב [הק' רבי פנחס מקאריין]: אותם נשיאים שלא דיברו לשון הרע, יצאו משבטיהם מלכים, מכלב, מלכי בית דוד, ומאפרים, מלכי י' שבטים, ירבעם וכו', ואמר, כמדומה שכך סיים הרב, רק מפני שיהושע לא טרח בעצמו, רק משה התפלל עליו, לכן לא יצאו ממנו מלכות קיימת לעולם, וכלב שטרח, יצאו ממנו מלכי בית דוד, מלכות קיימת, ואמר הוא נ"י סברא, כי דיבור הוא בחי' מלכות פה, ולכך מפני ששמרו הדיבורים, זכו למלכות.

אמרי פנחס שער א אות קכה

סודות נפלאים

בשבוע הבעל"ט אנו קורין פרשת שלח. בספר הזוהר יש בפרשת שלח אריכות

מעם אחת איקלעו אצל רבינו שני חסידים חשובים שנסעו לבעלזא ובדרך נסיעתם עברו דרך עיר פרימישלאן ונכנסו לקבל פני רבינו, ובעמדם בחדר החיצון נתווכחו זה עם זה מי יכנס תחלה אל רבינו כי כל אחד כיבד את חברו, ורבינו שהרגיש בזה שיבח אותם, ואמר להם: "אלו הם מאותם השנים", רצה לומר יהושע וכלב שלא נכשלו בעצת חבריהם המרגלים ולא דיברו לשון הרע.

7 ועיין בספרו חיים ושלום על פסוק זה וז"ל, הנה התקרבות הגאולה תלוי בלימוד התורה ברביא סגיא נוכח, וגם ידוע שהתוה"ק עין חיים היא למחזיקים בה, ועי"ז יוכל ליתן חיים למשיח בן יוסף שלא יצטרך ליהרג ח"ו, וז"ש למטה יששכר, שהוא דרכו לישב באהלים של תורה בהתמדה, עי"ז יגאל, יגאלו, בן יוסף, משיח בן יוסף שיבא ויגאלנו בחיים חיותו, עם משיח בן דוד מלך ישראל חי וקיים, בב"א.

בענינים עמוקים וסודות נפלאים, באופן יותר נפלא מבשאר פרשיות.
עבודת עבודה טאהש, שיחות ח"ב עמ' שכ

חדושים נוראים בפסוק עלו זה בנגב

פעם אחת ביום ראשון של פסח הוו יתבי גביה [אצל הגר"א זי"ע] תרי תלמידי מתלמידיו החשובים, ומאשר היו יודעים זה דרכו בקדש מעולם הפלגת שמחתו וחדות ה' מעוזו אשר היה שש ושמח ביום טוב כמצוה עלינו בתורתו ית"ש אשר היה להפליא, וכאשר ראו אז שאין שמחתו במילואו וטובו כל כך כהרגלו, שאלו פיו הקדוש על זה ולא רצה להשיב.

והפצירו בו מאד, לא יכול להתאפק, אמר מוכרחני לגלות לכם מה שאין דרכי מעולם בזה לקיים מה שכתוב דאגה בלב איש ישיחנה לאחרים, כי בזו הלילה בא אלי אליהו (כמדומה בזכרוני שאמרו משמו שהיה אליהו ואפשר חד ממתיבתן עלאין) וגילה לי עניינים וחדושים נוראים אין חקר בשם י"ב, על פסוק עלו זה בנגב, ובעמדי בבקר מרוב הפלגת השמחה לא יכולתי להתאפק והרהרתי בהם קודם ברכת התורה, ונענשתי שתיכף נתעלמו ממני ואינם, (והוא לפי שיטתו הנקיה בשולחן ערוך אורח חיים שגם ההרהור בדברי תורה נאסר קודם ברכת התורה), ונחמוהו, וברכו לו "השי"ת יחזיר לרבינו את אבידתו".

ואחר זמן מה שאלו אחד מהם אם כבר הוחזרה לו אבידתו, והשיב ב"ה שנתגלו לי שנית, והמה עשרים ושתים מאות וששים אופנים, וכאשר ידעתי מפני מה נתעלמו ממני כן אני יודע מפני מה נתגלו לי שנית, ואמר לו שבאופן אחד מהם אני יודע כחות כל הבריות וכל אבר מה עניינו.

הקדמת הר"ח מזולאזין לספרא דצניעותא

כנגד היצר

שמעתי שהגה"ק אדמו"ר מגור בעל שפת אמת זי"ע, אמר בשם היהודי הקדוש זי"ע, אשר חיוב על כל אדם ללמוד בכל יום הזוהר הקדוש פרשת שלח (ד' קנ"ט:) בענין מרגלים, אמר ר' שמעון: מפרשתא דא אוליפנא רזא דחכמתא [מפרשה זו למדנו סוד החכמה] וכו' כל הענין, שהוא התחזקות כנגד טענות היצר הרע, המפתה את הבריות.

שיח שרפי קודש ח"ב אות תכ"ג

כל שליחותינו לעולם

יש בה דמיון לשליחות המרגלים

במדרש, שליחי מצוה שנותנין נפשם בשליחותם. אא"ז מו"ר [החידושי הרי"ם] זצלה"ה רגיל לומר, כי גם אדם המקיים מצות בוראו, שנשתלח בעוה"ז כדי לעשות רצונו ית', נקרא שליחי מצוה בודאי. דקשה להמדרש מה ציווי השליחות מאחר שלא הוטב בעיני ה'. רק כי היה עצה להנצל ע"י שהשי"ת עשה מזה מצוה, והיה להם לילך בתורת מצוה. אף כי היה רצונם מעצמם לשלוח מרגלים, מכל מקום עתה שהיה להם ציווי מהשי"ת, היו צריכין למסור ולבטל רצונם, לעשות רק כדי לעשות רצון השי"ת, וממילא היו ניצולים. ובאופן זה היה טוב השליחות...

וכן בכל מצוה אם האדם מבטל באמת כל רצונו, אף לא לזכות למדריגות רק כדי לעשות רצון ה' בלבד. נקרא שנותן נפשו בהשליחות... ובאמת המדרש הזה הוא לימוד על חיי העוה"ז, שנשתלח האדם במקום סכנה, שהכל הבל ורעיון רוח. והעצה

לעי"נ

מרת

רבקה

פריידא

איילנברג

נלב"ע

כו' תשרי

תשמ"א

ע"י המצות, שהם בכל מעשה האדם, לעשות רק רצונו ית', ועי"ז יוכל להתדבק בפנימיות חיות השי"ת שיש בכל מעשה.

שפת אמת שלח תרל"א

8

גם עתה שייך כל הפרשה

והימים ימי בכורי ענבים. כי אז הגיע עת בכורי הענבים, היינו תיקון ענין אדם הראשון, כי יש אומרים ענבים היה, כי בוודאי אם היו עושים כפי אזהרת משרע"ה, בוודאי היה נתקן הכל לדור דורות. וסיים: וגם עתה שייך כל הפרשה, "שלח לך אנשים".

9 בית אהרן, קארלין, שלח

⁸ וראה בספר ישמח משה, שלח: "וישלח אותם משה לתור את ארץ כנען" וגו' (במדבר יג יז) עד סוף הענין. נ"ל לפרש על דרך מוסר נפלא, על פי שכתב העוללות אפרים ענין שליחות המרגלים, הוא התעוררות נפלא על שליחת האדם לעולם הזה, עד כאן דבריו. והנה צריך האדם לשום אל לבו ולהזהר שלא לצאת מן החזקה שליח עושה שליחותו (עירובין לא:), ועל כן חזקה דאורייתא, כי הוא יסוד כל התורה כולה, והבן.

והנה צריך האדם לשום אל לבו מה שכתוב (איוב לח לה) "התשלח ברקים וילכו" וגו'. כי כל הנמצאים שלוחים של השי"ת המה, כי בכל הקב"ה עושה שליחותו (ויק"ר פכ"ב ג'), וכל השלוחים צריכים להשיב להמשלח ית"ש, הנני עשינו שליחותך, אם כן מה נשיב לאדונינו. והנה ידוע דכל הנשמות של ישראל אחוזים בנשמת משה, והוא שרשן ועקרון וכללותם, והוא שורש אילן הקדוש והמה הענפים, כמו דאיתא בזוהר הקדוש (ח"ב קצא:), "וקבל היהודים" (אסתר ט כג), דהיינו משה דאיהו כללא דיהודאי... ובגמרא (נדה דף ל:) שהנשמה קודם בואה לעולם הזה מזהירין אותה, כמו שאמרו רז"ל אומרים לו הוי צדיק וכו', ובזוהר (פרשת ויקרא דף יג) על הפסוק (ויקרא ה א) "ונפש כי תחטא" וגו'. ויתכן דהאילן מזהיר לענפיו קודם התפשטותן למטה, דהא בגמרא נאמר אומרים לו, ולא פירש מי האומר, וכן בזוהר לא פירש מי המשביעו, ומסתמא מקורן דהיינו נשמת משה.

...והנה כאשר נבין תורף הדברים הוא, כי בענין הגוף ישפיל עצמו מאד מאד, ובענין הנפש שהיא הנשמה דהיינו עסק תורה ומעשים טובים, יעלה עצמו להתלהב ביראת ה' ואש אהבתו, כי היא חלק אלקי ממעל גבוה מעל גבוה. וזה לדעתי אשר מודיעין להנשמה בירידיה לעולם הזה איך תנשא בעבודת ה', (ולדעתי זה הוא הפירוש הנאמר (דברי הימים ב' יז ו) ויגבה לבו בדרכי ה', ואיך שתשפיל עצמה בעניני הגוף וחמודותיו. וידוע (ב"ב כה:)) דהרוצה שיחכים ידרים, וקדושה נקרא ימין שהיא דרום, וההיפך נקרא מסטרא דשמאלא... והיינו עלו זה בנגב, דהיינו בזה שבנגב דהיינו בעניני קדושה, עלו דהיינו אורח חיים למעלה למשכיל כפירוש האלגזי. והנה בווי העמודים פירש על מה שקובל הנביא (ישעיה ה' [כ]) הוי האומרים לרע טוב וגו' שמים חשך לאור וגו' מר למתוק. על פי הא דאיתא בתנחומא (פרשת בראשית [סי' ז']) שלא תאמר כי יצר הרע הוא עז ורע ומר מאד, ואין אתה יכול למשול בו, והלא התורמס הזה אין מר בעולם ממנו, ואתה סולקו בשבע מימות והוא מתמתק, התורמס הזה אתה יכול למתקו, ויצר הרע אין אתה יכול למתקו, עד כאן דברי התנחומא. ועל פי זה פירש דהנביא קובל על הרשעים שהם שמים חשך לאור, ושמא תאמר כי אינם יכולים למתקו, לכך אמר שמים מר למתוק במה שצריך כמו התורמוס, ולמה לא יוכלו למתק יצרן כדברי התנחומא, עד כאן דברי בעל ווי העמודים.

⁹ וראה שום עוד בבית אהרן שלח: היינו שתדעו אשר כל הימים שנותן לכם הקב"ה בזה העולם, הכל הוא הימים הראשונים שהיה אז בעת בריאת העולם. היינו שצריך לתקן החטא הראשון שהיה אז. שמחמת חטא הנ"ל נתערב רע בטוב, ונפלו הנצוצות הקדושים בעמקי הקליפות. וזהו עיקר העבודות של האדם לברר הכל ולתקן החטא הנ"ל, וכשיתקן לגמרי יהיה ביאת

אך בה' אל תמרודו

סיפר לי הרה"ח ר' יוסף וועג נ"י, אבי [הרה"צ ר' מענדל וועג] ז"ל הגיע לסלאנים על פרשת שלח, עם ידידו הרה"ח ר' לייב הערש בוימעל ז"ל, הרה"ק הדברי שמואל זצ"ל היה הבעל קורא, וכשהגיע לפסוק **אך בה' אל תמרודו**, צעק, אך בה' אל תמרודו, אמר אבי לידידו, לייב הערש, זונטאג גייר איך צוריק, איך האב שוין אלעס געהערט, איך דארף שוין מער גארנישט. [=ביום ראשון אני חוזר, שמעתי כבר הכל, איני צריך יותר לכלום].

¹⁰ שיח זקנים ח"ו דף קמ"ט

הכנה לאלול

"ומה הארץ אשר הוא יושב בה, הטובה היא" וגו'. **החידושי הרי"מ** זצ"ל אמר שבכל תמוז ואב, מתעורר נסיון אצל עיני העדה להיות מרגלים - **לראות טוב הארץ, ואיך ובמה יתקנו את ישראל באלול**, להיות ראויים בראש השנה שיגאלו! (ראה תרגום "ויתרו את הארץ" - **ואלילו ית ארעא**)

¹¹ שיח שרפי קודש, שלח

משיחנו במהרה בימינו. וזה ידוע מה דאיתא בגמרא 'ענבים סחטה ונתנה לו'. וזהו שצריך לידע אשר "והימים ימי בכורי ענבים". וזה שייך בכל עת ובכל זמן, אשר על זה נשלחו בני האדם לזה העולם. השי"ת יעזור לנו לתקן הכל, ויראה כל אחד על ידי עשיות מצות ומעש"ט שלו, לקרב ביאת משיחנו במהרה בימינו אמן.

¹⁰ על דרך זה בספר מזקנים אתבונן (ח"א דף קי"ד): הרה"ח רבי מענדל וועג זצ"ל סיפר לי שבהגיעו בפעם הראשונה אל מרן אדמו"ר הדברי שמואל זי"ע היה זה בפרשת שלח. ובאמצע אמירת הדברי תורה הרים המהר"ש את קולו וצעק **אך בה' אל תמרודו**, והדברים שיצאו מלבו הטהור נכנסו ללבו כחץ מקשת, וחשבתי לעצמי שוין, **אויס יצר הרע**, מען איז שוין פטור געווארן פון איהם, אמרתי לו ששמעתי ממרן הרמ"ח שאמר בשם הרה"ק רבי מיכלע לעכוויטשער זי"ע שאמר עה"כ כשלחו כלה גרש יגרש אתכם מזה (שמות יא, יא). בשלחו כתיב עם כ' הדמיון, שלעיתים נדמה ששלחו את היצה"ר וכבר נפטרו ממנו לגמרי, און באמת איז דאם נאר 'כשלחך', ועדיין הוא נמצא בנבכי הלב.

¹¹ וראה בספר אמונת עתך מהגה"צ רבי משה וולפסון זצ"ל: עבודת תמוז ואב היא החביבה מכל ימות השנה. שהימים נמוכים, והעיקר להיות גבור חיל ולא להתפחד מפני המניעות, שהם עמלק יושב בארץ הנגב, והחתי והאמורי יושב בהר. ואע"פ שבימים הגבוהים של ניסן וכו' אז אנו יותר קרובים אל השי"ת, אבל עיקר העבודה והשליחות שאנו משתלחים עליה מכסא הכבוד, הוא עבור תיקון ימים הנמוכים. ולכן זמן שילוח מרגלים שאז הם ימים הנמוכים מתחילים מתקופת תמוז שהם הימים היותר ארוכים, כי הם ימי פעולה, וכתוב יצא אדם לפעלו ולעבודתו עדי ערב. וימים הגבוהים הם בבחינת עוה"ב. והגם שיפה שעה אחת בעוה"ב מכל חיי עוה"ז, זה רק מצד נעימות העבודה ודבקות בהשי"ת. אבל יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעוה"ז מכל חיי עוה"ב, שהם ימים הנמוכים שיש בהם חפץ, ועל זה היא עיקר טעם ירידת הנשמה לתוך הגוף דוקא, לצורך הגוף, ולהגביה שפלים עד מרום. ואנו בזמן היותר נמוך של שנות עולם בעקבתא דמשיחא,

ויותר חביב לפני הקב"ה עבודתנו עכשו מכל הקודמים, שהנסיגות יותר קשים, כמו המרגלים במדבר, שאז נתרוקנה ארץ ישראל מקדושתה, והלכה הקדושה למחנה ישראל במדבר, והיו נסיונות המרגלים קשים מאד כידוע. וצריכים ללכת לקברי אבות להתפלל שנצל מעצת מרגלים, ומקום האבות הם השבתות כידוע, שאז מתגלים בחינות אבות הק', ולעתיד לבא בזמן התיקון יהיו אלו הימים היותר גבוהים, בבחינת מילתא דאתי מדרשא חביבא, כי זמנים

לעי"נ

הרה"ח

חיים עבי

לוי וידר

נעק"ח

יג' תשרי

תשל"ד

עיני ה' אלוֹקִיךָ בָּה

*****

ברכת הראיה

בכל הסדרות הרביעית שבתוה"ק מדבר בענין קדושה זו. [של ראייה] בספר **בראשית**, הסדרה הרביעית הוא פרשת **"וירא"** אליו ה"ה המורה על התגלות קדושת הראיה... ונאמר שם גם כן השפעת הברכה **"כי ברך אברכך"**, בספר **ויקרא** הסדרה הרביעית הוא פרשת **תזריע**, ונזכר שם ענין הראיה, להשמר ממנו ולתקנו **"וראה הכהן"**, **"ואם יראה הכהן"**... ובספר **במדבר** הסדרה הרביעית הוא פרשת **שלח**, ונאמר בה מצות ציצית, ששרשה להרחיק הראיה הזרה של ההיפוך, כמו שנאמר **"ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם"**... ובספר **דברים** הסדרה הרביעית הוא סדרה זו **'פרשת ראה'** המורה על קדושה הראיה, וגם נאמר אחר כך ברכה. **"למען יברכך"**, **"כי בגלל הדבר הזה יברכך"**.

אמרי אמת, לזבלין, דאה תדכ"ט.

12

חטא המרגלים פגם עינים

והתקון ע"י טובת עין

נודע מספח"ק שהמרגלים פגמו בעינים, כי דברו סרה על ארץ ישראל הנאמר עליה **"עיני ד' אלקיך בה"** כו' (דברים יא יב). גם הליכתם חיתה **בחדשי תמוז אב, הרמוזים על עינים**, וכמו שדרשו ז"ל במדרש (רבה טז ד) על המרגלים **"כעשן לעינים כו' כן העצל לשולחיו"** אולם יהושע בן נון מזרעא דיוסף, הנאמר בו **"בן פורת עלי עין"** (בראשית מט כב), וכמו שאמרו ז"ל **"מזרעא דיוסף קאתינא, דלא שלטא ביה עינא בישא"** (ברכות כ.), על כן **היה ליהושע הכח בעינים**... גם **"טוב עין הוא יברך"**

המקודשים של מקראי קודש הם קדושים מצד הקב"ה. אבל ימים הנמוכים שנתגבהו, הם יהיו קדושים מצד פעולת ישראל, בחי' תושבע"פ, ויהיו יותר גבוהים.

¹² פרי צדיק לר"ח תמוז: בחודש תמוז שבא אחר חודש סיון, שאז זמן השגת האור על ידי ראייה דאורייתא, והוא ראייה של שמחה המאירה את העינים, ופקודי ה' ישרים משמחי לב. ובהיפך נמצא גם כן אז בקליפה, שהם מבכות את התמוז שמכחה את העינים. ועל דרך שאמר ברעיא מהימנא (זח"ג רע"ב ב') שבשבת שישראל, בכמה נהורין וענוגין, וכו' ובהאי חדוה ותקונא, גרמין דאשתארת שפחה בישא, בחשוכא ברעבון בבכיה ובהספד, בלבושין אוכמין כארמלתא, דאי מלאה זו חרבה זו, וכו'.

וכמו כן בראש חודש תמוז, שקדושת חודש זה הוא הראיה, להשיג אור תורה שבעל פה, לכן נמצא בהיפך לעומת זה גם כן, על זה מבכות את התמוז, וכמו שאמר במורה נבוכים שיש להם עסק גדול בראש חודש תמוז בבכיה והספד. וזה המליך אות ח' בראיה, וסרטן בעולם, ותמוז בשנה, שכל זה מורה על ראיית אור תורה שבעל פה... והאר"י ז"ל חשב גם כן ב' חדשים תמוז ואב עינין דמטרוניתא, שחושב ששה חדשי חורף דמלכא, וחדשי הקיץ דמטרוניתא. והיינו מצד ישראל, שכן 'תשרי' אתוון למפרע, השפעת האור מעילא לתתא, וניסן נקרא 'אביב' אתוון כסדרן, כמו שאמר בזוהר הקדוש (ח"ב קפ"ו א') והיינו מצד ישראל מתתא לעילא. וחודש זה עין ימין דמטרוניתא, היינו הראיה בתורה שבעל פה... וזה עיקר עסק חודש זה, שכל חודש יש לו קדושה מיוחדת בעסק מיוחד, כמו שנאמר **"עולת חודש בחדשו"**, והיינו האות שנברא בו. וקדושת חודש זה בראיה דאורייתא, להשיג ביגיעה בדברי תורה האור הגנוז מאות ח', **"ישת חושך סתרו"** וחי הוא ברומו של עולם, וזהו עיקר הראיה, לראות האור תורה, שבו נזכר ראייה פעם ראשונה בתורה, **"וירא אלהים את האור כי טוב"**.

(משלי כב ט) עולה 'יהושע'. והנה כל זה היה בתוספת אות יו"ד, כי נודע מדברי הזוהר חדש (יתרו מאמר ואתה תחזה) שאות יו"ד שבשם הוי"ה, היא נגד חוש הראות שבעין, על כן ניתוסף לו אות יו"ד הרומז נגד חוש הראות, ועל ידי זה יהיה שמו 'יהושע' ויהיה נשלם "טוב עין הוא יברך"... וזה כד חמא משה ענותנותיה, היינו, כי ענוה הוא שהאדם הוא קטן ב'עיניו'... על כן קרא לו 'יהושע',

עטרת ישועה שלח אות י'

13

ע"י האבלות בתקכ"ח שעות בשלושת השבועות מתקנים עון המרגלים וחטא העגל

סוד הימים הן כב', היינו י"ג ימי תמוז, ט' ימי אב, הנה כתבנו לך אשר ישנם בתורה סוד יג' תיקוני אריך... ימי התמוז המה יג', ובהתעוררות הרחמים, במהרה בימינו יתמתקו ויתהפכו לחסד ורחמים), וט' ימי אב, הנה בפרשת שלח (במדבר יד יח) הזכיר משה תיקוני זעיר אנפין, וזה היה אחר מעשה מרגלים, שהיה בט' באב כנודע, מרז"ל (תענית כט.) "ויבכו העם בלילה ההוא" (במדבר שם א) 'הם בכו בכיה של חנם' וכו', והנה המתקת הט' ימים הנ"ל, על ידי המשכת הרחמים ט' תיקונים הנ"ל, הנה יקויים במהרה בימינו "ונקדשתי בתוך בני ישראל" (ויקרא כב לב), 'תוך' דייקא, לתקן הפגם אשר נעשה על ידי 'עגל מרגלים' בגימ' 'תוך', והנה השעות בימים האלה הם תקכ"ח, בהסיר מהם שעות של ימים הקדושים, דהיינו ג' ימי השבתות, וראש חדש, וגם מיום תשעה באב, הששה שעות אחרונות מזמן מנחה' כנ"ל, נשארו 'תוך' שעות, הנה על ידי היסורין מהנהגת האבילות בימים הללו ב'תוך' שעות, יתקון עון 'עגל מרגלים' (ונקדשתי בתו"ך בני ישראל), הבן הדבר.

בני יששכר תמוז אב, מאמר ב' אות ח'

14

¹³ עטרת ישועה שלח אות טז': א"י כי המרגלים קבעו בכיה לדורות, ונשלמו המ' יום בתשעה באב, ואז "ויבכו העם בלילה ההוא". ויש לרמז ענין בין המצרים, כי התיקון לימי המצרים הם בחדש אלול וראש השנה, על ידי תקיעת שופר, כמו שפירש מרן ז"ל (מסעי מאמר אחרון) "לטוב בעיניהם תהיינה לנשים" (במדבר לו ו), היינו, לתקן חדשי תמוז אב - שהם בחינת עינים - על ידי מזל אלול בתולה. והנה משה הוא בחינת 'שופר', כטעם 'משה' שפיר' קאמרת', (שבת קא:)] כנודע, ועל כן הזכירו בדבריהם מענין ימי המצרים... "נשינו וטפנו יהיו לבז" כי [ימי] המצרים נקראין יומי דקטנות בחינת טפ... וכאשר 'נשינו' - רומז על מזל אלול בתולה - יהיו לבז, ממילא גם "טפנו" המה ימי המצרים לא תהיה להם עליה. ורמזו בדבריהם על ימים הללו.

¹⁴ וראה בספר בני יששכר, מאמרי חדשי תמוז אב, מאמר ב אות ג': מבואר בכוונת האריז"ל כוונת ברכת אבות בימי בין המצרים סיום הברכה ברוך אתה י"י יכונו חילוף הוי"ה בשם טדה"ד, היינו אותיות הקודמים לאותיות הוי"ה, הנה השם הזה בהתחלקו, ירמוז לימי בין המצרים לתמוז ואב, אותיות ט"ד הם י"ג, רומזים ל"ג ימי תמוז, מן התענית עד סוף החדש, ואותיות ה"ד הם ט', רומזים לט' ימים אשר מן ראש חודש אב עד התענית, אשר אלו הימים כביכול הם בהסתר, עד ירחם השי"ת במהרה בימינו, והנה להיות הימים האלה כעת הם בהסתר פנים בעונותינו הרבים, לזה הוא הכוונה הסתרת שם הנכבד בחילופי אתון, עד אשר יאיר השי"ת לישראל ברחמים רבים י"ג תיקוני אריך (נגד הי"ג ימים של תמוז, ואמרן משה בימים ההם אחר שבירת הלוחות), וט' תיקונים דז"א (נגד ט' ימים של אב, אמרן משה בימים ההם אחר שליחות המרגלים, אשר בכו העם בלילה ההוא בכיה של חנם, הבן הדבר), והנה כנסת ישראל מקבלת כל האורות עליונים על כן 'זאת' נקראת, ראשי תיבות ת'יקוני ז'עיר א'ריך (הגם שיש עוד טעמים אחרים), והוא שיש לרמז בפסוק (תהלים קיח כג) "מאת ה' היתה

לעיי"נ

הרה"ח

יחיאל

ב"ר משה

וזוגתו

שרה

רבקה

ב"ר יעקב

שאול

הלוי

סלחתי כדברך

*****

סלחתי כדברך

קדושת הסדרא הזו **פרשת שלח**, הוא שורש התרצות ה' **יתברך לישראל**, כי בוודאי ענין גדול היה בשילוח המרגלים - שהיה דיבור מפורש "וידבר ה' אל משה לאמר", כמו בכל המצוות שבתורה, וגם האנשים היו מבוררים מאתו יתברך, שהם ראויים, כידוע ממדרש, **ומה שנתהוה אחר מזה כל המאורע**, היה רק כדי **שיומשך מזה הבירור... וסדרא זו**, הוא הסדרא **לז' בתורה הקדושה**, הוא שורש המתקן ותיקון, על ידי **התשובה**, כי לז' הוא מילוי השם סג', המורה על **תשובה**, היינו שתמיד אנו יכולים לחזור ולשוב אל השורש, וכן יהי רצון שנזכה כולנו לזה.

15 תורת אמת, לובלין, שלח

הקריאה מעורר הזמן

להמשיך רחמים אף אם אינם ראויים

ובפרשה זו אנו קורין (במדבר יד יז) תפלת משה רבינו, **ועתה יגדל נא כח ה'** כאשר דברת לאמר, ה' ארך אפים ונו', **ופירש רש"י הק'**, שהקב"ה אמר למשה **שי"ג מדות הרחמים** נאמרו אף לרשעים. לכן הקריאה מעורר הזמן, שהקב"ה ישפיע עלינו רחמים וחסדים אף אם אין אנו ראויים לזה מצד מעשינו, ויסמוך על הבטחותינו, שאנו מבטיחים לו לשוב בתשובה ולתקן כל החטאים בעתיד, ויתנהג עמנו במדת הרחמים על שם העתיד, בדרך שאלה והלואה.

וכענין שנאמר בפרשה זו, על הכתוב (במדבר יג טז) ויקרא משה להושע בן נון **יהושע**, ופרש"י הק', התפלל עליו י-ה **יושיעך** מעצת מרגלים. ודקדק המהרש"א בחידושי אגדות (סוטה לד:) **הלא במלחמת עמלק בפרשת בשלח, כבר נקרא בשם יהושע**, כמו שכתוב (שמות יז ט') ויאמר משה אל יהושע בחר לנו אנשים, וכן בפרשת כי תשא ועוד. ותירץ המהרש"א, כי אז כבר נקרא כן על שם העתיד, כי כח זה

זאת, היא נפלאה (מכוסה ונעלם) **מענינו** (היינו בב' חדשים הללו הנקראים עינים כמו"ש לעיל מאמר א' (אות ד') עיי"ש)... תבונן בזה דהנה השם הנ"ל **בנימ' כ"ב** נגד אותיות התורה, אשר בהן בא דיבור השי"ת לישראל, ובעונותינו הרבים בגלותינו "נאלמתי דומיה" (תהלים לט ג) אין חזון נפרץ, והנה הוא הכוונה בימים האלה לרחמנו כימי עולם, והוא מרומז בפסוק "זאת נחמתי בעניי" (תהלים קיט נ) (גם בימי עניי ומרודי דהיינו בימים הללו, שבעונותינו הרבים נתהפך 'עין' להיות 'עני', הנה 'זאת' נחמתי, רמזי התיקונים הנ"ל העתידים להתגלות, בהתעוררות רחמים רבים, "כי אמרתך חיתני", החיות שלי על ידי שאני מעורר השם כב' הנ"ל, שבו רמוז האמירה והדבור.

15 וראה בספר אמרי אמת, לובלין, שלח (מאמר האחרון): בסדרא זו נזכר כללות הרפואה והתיקון ובייחוד על בחינת הראיה, כמו שנאמר בסופה (טו, לט) וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות ה' והוא התיקון למה שנאמר בסידרא זו הוא כענין אמרם ז"ל (גיטין מג.) אין אדם עומד על דברי תורה אלא אם כן נכשל בהם... ונאמר וראיתם את הארץ מה הוא וגו' הטובה היא וכו' השמינה היא וכו', ונולד מזה שנהפכו לדעת אחרת, והיה מה שהיה, ומזה דייקא פעל משה רבינו ע"ה בתפלתו (יד, יז) ועתה יגדל נא כח אדני וגו' ונאמר לו סלחתי כדברך, ונסמך לזה **פרשת ציצית** שהוא התיקון על ידי הבחינת הראיה של אמת, כמו שנאמר וראיתם אותו דייקא, ועל ידי זה וזכרתם את כל מצות ה' ועשיתם אותם ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם, שהוא הראיה מצד האדם, אשר למראה עינו ישפוט, רק למען תזכרו ועשיתם את כל מצוותי.

שהתפלל עליו משה ייָהּ יושיעך, היה אפשר להמשיך גם מקודם בדרך שאלה.- מזה
אנו למדים, כי כל דבר טוב וכל השפעה טובה אפשר להמשיך גם קודם הזמן בדרך
שאלה.

עבודת עבודה, טאהש שיחות קודש ח"ב עמ' שכ'

שלח בגימטריא יג' פעמים הוי"ה יג' מדות של רחמים

מפסוק וכל זה איננו שוה לי מס"ת, יוצא הצירוף של חודש תמוז, והשם הוי"ה הוא
בהיפוך שמורה דין, ועם כל זה הר"ת מתיבות זה איננו שוה לי גימטריא [של"ח] כמנין
יג' הויות, יג' פעמים הוי"ה, שמשפיע יתברך מיג' מדות הרחמים, וחנותי את אשר
אחון, אע"פ שאינו כדאי, והבן.

16 זרע קודש, ראפשיין, לר"ח תמוז

דבור משה סלל דרך להמשיך מביכול הסליחה

כמו שפי' הרה"ק רשכבה"ג מו"ה לוי יצחק מבארדיטשוב זללה"ה עה"פ (במדבר י"ד
כ"ד) ויאמר ד' סלחתי כדברך, ופי' רש"י כדברך בשביל מה שאמרת פן יאמרו מבלתי
יכולת ה', ודקדק הלא הקב"ה כל יכול, והי' יכול לעשות בדרך שלא יאמרו מבלתי
כו', אך האמת כיון שמשנה רבינו ע"ה אמר פן יאמרו וגו' והקב"ה מקיים הדיבור של
הצדיק, ועל כן בודאי היה אומרים כן, ועל כן הוכרח מביכול לסלוח, וזה שפרש"י
בשביל מה שאמרת וכו', פירוש כיון שאתה אמרת כן, בודאי יאמרו, ועל כן סלחתי
והבן, ועיין בקדושת לוי פרשת לך לך בפסוק מה תתן לי וגו'.
הקדמת אמרי יוסף לספר ליקוטי תורה והש"ס דברים

אחרי קטנות רבה צריך להיות גדלות גדולה מאד

כשהדבר בא לבחינת קטנות ביותר, אז מתחיל גדלות... לכן במרגלים כשראה מרע"ה
מה שגרמו בכיה לדורות, ונתעורר קטנות נמוך מאוד של תשעה באב, ולכך אמר
"ועתה יגדל נא כח ד'" וגו', ועתה דווקא, כיון שנתעורר כל כך קטנות, לכך היו"ד

16 וראה בספר צמח צדיק ויז'ניץ: צירוף של חודש תמוז יוצא מפסוק וכל זה איננו שוה לי, שהוא
שם הוי"ה למפרע, המורה על דין, יען שאז היה זמן שליחת המרגלים כידוע, ולכן הר"ת מן זה
איננו שוה לי גימטריא של"ח, שרומז על שליחת המרגלים.

ואיתא בספר יצירה המליך אות ח' בראיה ותמוז בשנה, ואות ט' בשמיעה ואב בשנה, הרי אותיות
ח-ט שולטים בב' חדשים הללו, יען שאז היה חטא המרגלים. ולכן לא זכו לנס של ביאת הארץ,
כי האתב"ש מן חט הוא נס, שהחטא מעכב הנס. וזה רמזו רז"ל ראויים היו לנס בימי עזרא אלא
שגרם החטא, כי החטא שהוא אתב"ש מן נס מעכב הנס כנ"ל. ואיתא בזוה"ק פ' שלח שהחטא של
המרגלים היה גבהות הלב, שחשבו שאם ישראל יכנסו לארץ לא יהיו שם ראשים,
והתיקון לזה שישמור התורה"ק ושבית קודש ואעפ"כ יהיה דל ושפל בעיניו, ואז זוכה לנס, כי
נס במילוי נון סמ"ך בחשבון מנצפ"ך גימטריא 'כתר שבת דל', שע"י שמקיים הכתר מצות
וש"ק ואעפ"כ הוא שפל בעיניו זוכה לנס, ואז יהיה שם הוי"ה כסדר, שיתחיל מן תיבת לי שוה
איננו זה. ונרמז במה שאמר הלל אם אין אני לי, פירוש אם אין, שאני בבחינת אין, שהוא שפלות
הרוח, אז אני שהוא השי"ת לי, שיתחיל הצירוף מתיבת לי, ויהיה שם הוי"ה כסדר. ולכן נרמז
הצירוף של חודש זה בפסוק וכל זה איננו שוה לי, שזהו התיקון שיהיה בבחי' מה ואין, כי עיקר
הפגם הוא במה שאין לו מדת השתוות, שבזה חטאו המרגלים, וכשזוכה לתקן זה זוכה לברכת ה'
הוא תעשיר, עי"ש.

לעיי"נ

מרת

גולדה

רובינשטיין

ב"ר יעקב

לייב

נלב"ע

יח' ניסן

רבתי, שצריך להיות גדלות, גדול מאוד, כנ"ל והבן, וכן כשראה כלב הנפילה הגדולה שגרמו, הוצרך לעורר הסמ"ך, כי הסמ"ך עומדת לכך, שלא רצה השי"ת לבראות בו העולם, כי היא סמיכה לנופלים, כדאיתא בזוהר, וזה נס, כי **נפ אי אפשר להיות, אלא אם כן יש בתחילה צרה**, שהיא בחינת נפילה [בנו"ן], ומיד שיש נפילה בא הסמך ונעשה נפ, ולכך "ויהם כלב" **הסמך רבתי**. (כת"י):

17

אמרי פנחס שער ד' אות שעז'

מעורר הזמן יום הכפורים

שב"ק פר' שלח ליל שב"ק בשולחן הטהור אחר 'קידוש' שר רבינו [ה"אמרי חיים"] החרוז 'עשה למען שמך' (מחזרת הש"ץ בימים נוראים) באמרו: באמרו 'קריאה מעורר הזמן' בזה השבוע הוא **יום הכפורים** – כי כתובים הפסוקים 'סלח נא' ויאמר ה' סלחתי כדברך' ונסלח לכל עדת בני ישראל – ואח"כ שר 'סלח נא' וכו' והחרוז 'והכהנים' (מתפילת מוסף של יו"כ) אחר פתח הניגון 'ויאתיו - בניגון שנוגין לזמר במוצאי יום כפור לפני מעריב- וכו', ביום שב"ק בשעת קריאת התורה -בין גברא לגברא- חזר רבינו ופיזם מהפזמונים ששר אתמול בשולחן הטהור, ופיזם ג"כ התנועות ששרים בפייט 'אדירי איומה יאדירו בקול'.

באורו של חמה, ויז'ניץ, שיחות, עמ' תקצא'

ארבעים ימי אלול ועד יום כפור לתקן ארבעים הימים של תמוז אב

יש לרמז, אשר נגד הארבעים יום של הליכת המרגלים, יש לנו ארבעים יום מראש חדש אלול עד יום הכפורים לתקן אלו הימים, והעיקר הוא יום הכפורים, ולזה אומרים ביום הכפורים האי קרא "סלח נא כו' ויאמר ד' סלחתי כדברך", הנאמר אצל המרגלים (במדבר יד כ), אשר לכאורה מאי שייכות יש דווקא להאי קרא ביום הכפורים, ולדברינו ניחא. ובמאמר חז"ל כבר תירצו בזה, ופירשו האי "סלחתי כדברך" אשר כבר סלחתי פעם אחת במעשה העגל, וחטא זה נמחל להם ביום הכפורים, וזהו שיש לדרוש בקרא (במדבר יד לד) "במספר הימים אשר תרתם את הארץ, ארבעים יום, וכו' יום לשנה תשאו את עונותיכם", היינו, נגד אלו הארבעים יום, אני נותן לכם יום אחד בכל שנה ושנה, והוא יום הכפורים, אשר היום גורם שהוא נשיאות כל העוונות, על דרך (מיכה ז יח) נושא עון ועובר על פשע, אז אסלח גם על זה.

18

אמרי נועם, שלח

¹⁷ ואמר הוא נ"י, שזה עולה בסגנון אחד, עם מאמר 'פושט צורה ולובש צורה', ובזה יובן הגמרא (ברכות ד:) אר"י מפני מה לא נאמר, נו"ן באשרי וכו', במערבא מתרצי לה הכי, נפלה, ולא תוסיף לנפול עוד, וקשה בענין זה, שהוסיף תיבה, שלא נאמר בפסוק "לנפול", מבואר, דאין זה רק פירוש הפסוק, כאשר נפלה בנפילה נמוכה עד שאי אפשר שיפול עוד, אז כיון שהקטנות קטן כל כך, "קום בתולת ישראל", למשל, הנופל מן השלחן על הספסל, אפשר לו שיפול עוד, מה שאין כן כשנופל על הארץ, אי אפשר לינפול עוד.

¹⁸ איתא בספר החיים להגאון אחיו של מהר"ל מפראג ז"ל (בספר גאולה וישועה ח"ה פרק ו), אשר לא מצינו בשום מקום שיהא יום העשירי בחודש אישתני למעליותא, רק בשתי פעמים, בניסן ובתשרי, כי בניסן היתה לקיחת הפסח ביום העשור, ובתשרי הוא יוה"כ צום העשור. והם נגד עשרה בטבת ועשרה באב, כי עיקר שריפת בית אלקינו היה בעשירי בו, עיי"ש בדבריו

יום הכפורים וטו' באב
ימים טובים שמכפרים על חטא העגל ומרגלים

בגמ' סוף תענית לא היו ימים טובים כו' כט"ו באב... מה שהיה יו"ט בט"ו באב כמו ביום הכפורים, נראה דב' אלו היו עוונות הגדולים שבישראל, חטא העגל שהיה מרידה בלוחות והתורה, וחטא מרגלים שהיה מרידה בארץ ישראל, ושני החטאים נוקבין והולכין על כל ימי שפלותינו בגלות, וביום הכפורים נמחל עיקר חטא העגל, ובט"ו באב נמחל חטא המרגלים שכלו מתי מדבר, ולכן שמחת יום הכפורים נשאר גם עתה, שאין לנו שיר רק התורה הזאת, ושמחת ט"ו באב היה רק בזמן המקדש, ועתה שמחת המקדש נהפך לאבל,

19 שפת אמת ליקוטים, לט"ו באב

בשורת הגאולה

*****

גילוי כבוד שמים
כשנמתק הדין לרחמים

ועתה יגדל נא כח ה' [יד, יז]. י' דיגדל הוא רבתי, מורה על קידוש שמו יתברך ויתעלה, וזאת היתה עוצם תשוקת משה רבינו ע"ה בעמדו לרצות את קדוש מלכנו, יהיה נא כבוד שמים בדבר גלוי בעליל לעין כל, עת יהפך ממדת הדין למדת רחמים. וידוע כי דיבור הוא קשה, ואמירה רכה (תנחומא צו יג; ספרי במדבר צט). והוא הנרצה באמרו ועתה יגדל כו', יתרומם ויתנשא כבוד קדושת שמו יתברך בפי כל. כאשר דברת, הוא דבר מלך שלטון, דינא קשיא. לאמור, ימתקו הדינים ויהפכו לרחמים מיד להשפיע עלינו כל טוב סלה, והבן:

ליקוטי מהרי"ל זליקאקוב, שלח

הקדים רפואה למכה וקודם שנגזרה הגלות
הראה הקב"ה לצדיקים את הישועה והגאולה לנחמם בבשורות טובות

לבאר ע"ד הכתוב (במדבר יד, כ) "ואולם חי אני, וימלא כבוד ה' את כל הארץ, כי כל האנשים וגו' ופרש"י ז"ל חי אני לשון שבועה, עי"ש. ויש להבין מהו ענין השבועה הזאת לרעה ח"ו, הנה לטובה יתכן השבועה, כדי שלא ישתנה מסיבות החטא. אבל כאן למה צורך היה. אכן הנה ברצות ה' את עבדיו הצדיקים ההולכים לפניו. הנה כאב את

הקדושים. ואפשר לומר אשר עשירי בניסן שהיה אתחלתא דגאולה הוא נגד עשרה בטבת שהיה אתחלתא דפורענויות. ויוה"כ הוא נגד עשירי באב, כי ביום הכפורים נמחל חטא העגל, ואומרים ביוה"כ הפסוק (במדבר יד יט) 'סלח נא לעון העם הזה' הנאמר במעשה מרגלים שהיה באב, שקבעו בכיה לדורות. וטעם הדבר כמו שאמרו (בגמ') 'ויאמר ד' סלחתי כדבריד' כמו שסלחתי על עוון העגל (עיין במדרש תנחומא פרשת תשא פרק כז, ובפרקי דר' אליעזר פרק מה), הרי דיוה"כ הוא לכפר על עוון העגל והמרגלים.

19 ומענין לענין ראה שפת אמת דברים תרמ"ג: בפסוק "ותאמרו בשנאת ה'" כו' על זה דרשו חז"ל "נתנה עלי בקולה" כו'. וזה גרם כל החורבן. מכל שכן שיש לנו ללמוד שמדה טובה המרובה כשבני ישראל מקבלין יסורי הגלות באהבה, ומאמינים כי הוא חסד השי"ת, כמ"ש "אשר יאהב ה' יוכיח", לכן בני ישראל המה מדוכאים בעולם. יוכל להיות זאת מפתח של הגאולה. כמו שהיה חטא זה התחלת הגלות, שבאמת השי"ת אהב את דור המדבר, ומכל מקום עי"ז החטא שהיו אומרים 'בשנאת', נהפך ונאמר "על כן שנאתיה". מכל שכן בתוכחות על עון, הגם שהיו יסורי משפט ודין, יכולין בני ישראל להפוך ליסורים של אהבה, על ידי קבלת התוכחות באהבה כנ"ל.

לעי"נ

הרה"ח

שמעון

יעקב

איילנברג

נלב"ע

כ' שבט

תשפ"ג

בן ירצה לרצותם ולהשיב את נפשם ולנחמם בבשורות טובות. על דבר הגאולה והישועה העתיד להיות במהרה בימינו. כמבואר זה בדברי הנחמות אשר ע"י הנביאים הכתוב לאמר. ולכן הנה כאשר משרע"ה מאז, היתה כוונתו בצאת ישראל ממצרים להביאם מיד אל הארץ בשלשה ימים כנ"ל, וזהו יהיה הגאולה שלימה, כמ"ש (שמות טו, יז) "תביאמו ותטעמו בהר נחלתך וגו' ה' ימלוך לעולם ועד".

ולכן כשנעשה אותה המעשה של המרגלים, ונגזר עליהם בכיה לדורות בתשעה באב כנודע. הנה זהו היה התחלת הגלות שאח"כ. לכן טרם גלה הקב"ה את הגזירה אל משרע"ה, קידם הוא לנחמו ולבשרו בהגאולה העתידה שתהיה בלי ספק, והקדים הרפואה למכה רח"ל. וזהו שפתח "חי אני" בלשון שבועה, כי בודאי יבא העת שימלא כבוד ה' את כל הארץ, בהגאולה שתהיה במהרה בימינו, כי לא יזנח ה' את עמו לעולם (איכה ג, לא) ואח"כ אמר לו הגזירה (במדבר יב, כב) "כי כל האנשים הרואים את כבודי וגו'".

20

תפארת שלמה, ראדומסק, לך לך

בטוחים בקיום ההבטחה

מרגלא בפומיה: כשם שברור לנו שלאחר הלילה יגיע יום, שכן הבטיח לנו הבורא: "יום ולילה לא ישביתו", כמו כן ודאי יתקים בנו מאמר השי"ת "חי אני נאום ד', וימלא כבוד ד' את כל הארץ". ונשנה עוד בתהילים (ע"ב) "וימלא כבודו את כל הארץ אמן ואמן". (מנדיל)

מכתבי החפץ חיים אות ח'

ושתה בלב טוב יינך: זו פרשת נסכים

*****

הננו ועלינו

ומכל מקום תשובת ישראל לא עלתה בתוהו, ואבדה חס ושלום, כי אפילו אנחה אחת טובה מישראל איננה חולכת לאיבוד, ואם לא הועילה לכפר על עוונם, מכל מקום

²⁰ ועל דרך זה בתפארת שלמה דברים: בפרשת שלח (במדבר יד, כ) "ואולם חי אני וגו' וימלא כבוד ה' את כל הארץ". הנראה לי, דהנה כל ענין הזה של גזירת המרגלים וטלטול ישראל במדבר, הוא מרומז על הגלות, כידוע שמאז נגזרה הגזירה בט' באב לבכיה לדורות. ולכן הנה מיד בתחלת הגזירה הרעה הזאת על הגלות החל הזה, הנה נתבשרו מיד על הגאולה והישועה של העתיד במהרה בימינו, כי כבר כל הגאולות והישועות מוכנים ועומדים להתגלות במהרה, והן הנה אשר ראו הנביאים בימיהם, כאשר התנבאו הטובות על ישראל. וכן דוד משיח צדקנו ראה מיד בעוה"ז, כל הגאולות והתגלות כבוד ה' העתיד להיות במהרה בימינו, כמו שאמר (תהלים קיט, צו) "לכל תכלה ראיתי קץ", רצה לומר: כי מיד היום ראיתי קץ העתיד לכל תכלה. ועל זה הוא שאמר הכתוב (שם קכח, ה) "וראה בטוב ירושלים, כל ימי חיך" רצה לומר: מיד תראה בטוב ירושלים, העתיד להיות. והנה כן דור המדבר כשהיו במדריגה הגדולה, זכו לראות כל הטובות והגאולות העתידות כמו שזכו במתן תורה, (שמות ב, יח) "וכל העם רואים את הקולות" אך אחר כך נפלו ממדריגה זו, זולת משרע"ה שזכה בחלקו כנודע, ובאו רק לבחינת שמיעה לבד, ולכן אמר להם (דברים ו, ד) "שמע ישראל" וגו' רצה לומר עכ"פ תהיו בבחי' שמיעה בבירור לכם, ה' שהוא עתה אלהינו, הוא עתיד להיות ה' אחד. כמ"ש (זכריה יד, ט) "ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד" כפרש"י ז"ל וזש"א בשעת הגזירה של מרגלים "ואולם חי אני" כי אחרי כל הגלות הזה עוד חי אני, אני הוא, ועוד יבואו הימים במהרה, אשר ימלא כבוד ה' את כל הארץ. אמן:

הועילה לעשות שורש למעלה ופרי למטה, והן הן שתי המצוות שניתנו לישראל, פרשת נסכים ופרשת חלה.

שם משמאל, סאכטשוב, שלח תרע"ז

פרשת נסכים, שבאה רק על קרבן שאינו על חטא, מורה על חביבות ישראל

בענין פרשת נסכים אחר פרשת מרגלים. איתא במדרש שרצה ליישר לבות בני ישראל, אחר שנפלו בעצמן על ידי החטא כו', ואינו מובן למה דווקא פרשת נסכים, אך כמו שאיתא מפני מה ציוותה התורה שמנחת חוטא יהיה בלא שמן, כדי שלא יהיה קרבנו מהודר, שאין הרצון שקרבן של חוטא יהיה מהודר, משום הכי אחר החטא, וגודל שבירת הלב שהיה לישראל, כמו שכתוב ויתאבלו העם מאד, ציוה במכוון פרשת נסכים, שהוא בא על קרבן שאינו על חטא, להראות החביבות שלהם, ואף שנגזרה הגזירה עליהם, הוא שיש חטאים שאין ביכולת לתקנם מיד, כדאיתא בגמ' יומא (פו.) ד' חלוקי כפרה יש, יש שלא זו עד שמוחלין בתשובה מיד, ויש על ידי יסורין ויום הכיפורים ומיתה, כמו כן כאן, אף שנתקבלה התשובה שלהם, לא היה יכול להתקן החטא מיד.

שפתי צדיק, פילץ, אות לג'

ניסוך היין

סיפר הרב בן ציון אוסטרובער זצ"ל: שפעם אחת, בעת שהרבנית מגור ע"ה, היתה בסכנה גדולה מפאת מחלתה, בסמוך לפטירתה, כאשר בא בעלה האדמו"ר ה"שפת אמת" זצ"ל לאוטווצק לבקרה, אמר אחר תפילת שחרית להביא לו יי"ש, ושתה עם המקורבים 'לחיים', ביי"ש חזק שלא היה רגיל בזה מעולם.

ואמר אז בשם הגה"ק מרן החידושי הרי"ם זצוק"ל, שאמר בשם הגה"ק מרן הרבי ר' בונם מפשיסחא זצוק"ל, מה שנאמר (בתדבא"ר פ' כ"ט), בסמיכות פרשת נסכים לפרשת מרגלים, באותה שעה אמר הקב"ה למשה: לך ומרצה את אותן העניים שכבר יצאו ליבן מאליהם. היינו, דלאחר שהיו אז במרידות נוראה על מעשה המרגלים, אמר הקב"ה לנחמם בפרשת נסכים. והוא רמז למה שנאמר (משלי לא ו), תנו שכר לאובד ויין למרי נפש.

וילקט יוסף [מנדלקורן] ילקוט רבא, לז אות ג'

כי כבר רצך

במדרש רבה פרשת שלח (יז, ב) 'הרי חלה למטה ונסכים למעלה', לפיכך פתח ר' חנינא "לך אכול בשמחה לחמך, ושתה בלב טוב יינך, כי כבר רצה אלהים את מעשיך", "אכול בשמחה לחמך": זו פרשת חלה, "ושתה בלב טוב יינך": זו פרשת נסכים, מהו "כי כבר רצה אלוקים את מעשיך"? זו הכנסת ישראל לארץ, שנאמר כי תבאו אל הארץ..... ולזה באתה התורה לנחם את בני ישראל, אחר מעשה המרגלים, להודיעם כי עדיין אהבת ה' לא נתקה מהם, ומבשר שיזכו בניהם לבחי' היכל הכללי, שזהו ביאתם לארץ. ועוד שהשי"ת יפיע עליהם באורו את בחינת 'טוב לבב' ויביאו יין נסכים. וכמו שמצינו אצל המן, "ויצא ביום ההוא שמח וטוב לב" שזהו על ידי משתה היין. ועוד בחינת שמחה שהיא תמיד, על ידי התקשרותם עם הכהנים בנתינת החלה. ושני בחינות אלו שמחה וטוב לבבם הבטיחם השי"ת בארץ ישראל דוקא

לעי"נ

הרה"ח

יעקב

וידר

הי"ד

עלה על

קידוש ה'

סיון תשי"ד

והרי זה הבטחה לבני ישראל, אשר יזכו להיות מיוחדים בקדושה, ... וכמאמר הזוה"ק על פ' ומי כעמך ישראל גוי אחד, אימתי אחד בארץ,

יסוד העבודה, סלונים, ח"ב מכתב מה'

נצח ישראל

ענין הסמוכין **פרשת מרגלים**, לפרשת **נפכים חלה ציצית**, כי המרגלים רצו לנצח את משה רבינו ע"ה, והיו אומרים שלא יוכלו לעלות לארץ ישראל, ופגמו בבחינת **נצח**, ור"ת של **נפכים ציצית חלה** הוא נצ"ח:

עטרת ישועה, דזיקוב, שלח

לא לילך בגדולות ובנפלאות ממנו

עוד יש ללמוד מהפרשה זאת שלא ילך אדם בגדולות ובנפלאות ממנו ולא ירבה בחסידות ובפרישות יותר ממה שראוי אליו לפי ערך נשמתו, הגדול לפי גדלו והקטן לפי קטנו וכל אדם אינו חייב אלא כשעורו, כמו שמצינו כאן **שנתנה התורה גבול וקצבה** למנחות ונסכים, כמה לפר כמה לאיל וכמה לכבש. וכן שמעתי מהרב החסיד מוהר"צ הכהן שאמר על פסוק (שמות יט, כג) הגבל את ההר וקדשתו, **שצריך כל אדם ליתן גבול לעצמו** עד כמה יקדש את עצמו בקדושה של מעלה, דהיינו לפי ערך התרחקו מן השקר כן בערך זה יקרב אל האמת ולא יותר שלא יהא ח"ו כטובל ושרץ בידו כי זה לעומת זה עשה ד', וכל מי שעולה יותר ממה שראוי לו הוא עובר בלאו שנאמר (שם, יב) השמרו לכם עלות בהר ונגוע בקצהו, וכל מקום שנאמר השמר פן ואל אינו אלא לא תעשה עכ"ל...

וזהו שאמר התנא המכיר את מקומו והשמח בחלקו, ר"ל המכיר את מקום עליית נשמתו, עד היכן יוכל להשיג ולעלות, וישמח בחלקו שיעבוד את השי"ת בשמחה, עם אותו החלק אשר חננו השי"ת בין רב בין מעט, ועל ידי זה יוכל לעלות מדרגא לדרגא בכל פעם יותר מעט מעט עד שבא לקניות התורה בשלימות.

שפתי צדיקים להרה"ק רבי ישעי' מדיאנוויץ שלח

שישה ענינים

בהסדרה הזאת נמצא שישה ענינים, והם נגד שישה דברים שאמר דוד המלך ע"ה בספר תהלים. "תורת ה' תמימה משיבת נפש" היא נגד **פרשת נפכים**, כי פרשת נפכים ניתנת להם **להחיות ולהשיב נפשם** אחר מעשה המרגלים, ורמז להם כי שמחו את ה' יתברך במעשה הזאת. וזה ניתן להם אחר שסברו שחטאו עד עומק חיותם, וזה נקרא "שתיתי ייני" היינו ששמחו את ה', במה שהיה **מניחים את עצמם להיות מנוצחים** מה' יתברך, וזה לא יוכל כי אם ישראל. כי אין גוי מביא נפכים בלא זבח, רק ישראל, כדאיתא במנחות (קד), לפי שאין נכרי יכול להסכים להיות מנוצח מה'.

"פקודי ה' ישרים משמחי לב" **פקודי ה'** - היינו גזירות ואזהרות ה' אף שנראים כגזירות, הם בעומק מלא רחמנות ואהבה, וזה נגד **פרשת מקושש**. אף כי בשבת הזהיר ה' יתברך כמה אזהרות ונאמר מחלליה כו', וזה מפני שיש בשבת טובה עמוקה, וירא פן לא יקבלו אותה בשלימות, "מצות ה' ברה מאירת עיניים" זה נגד **פרשת ציצית** [וראיתם אותו] כי ציצית מורה על יראה, ועל ידי יראה שיהיה לאדם על ידי זה יאיר ה' את עיניו. וכמו דאיתא במנחות (מג:): 'כל הזהיר במצות ציצת זוכה ומקבל פני השכינה'. "יראת ה' טהורה עומדת לעד" הוא נגד **מצות חלה**. "משפטי ה'

אמת צדקו יחדו" הוא נגד פרשת "וכי תשגו" הוא רומז שאין שום סתירה במצות ה' שיסתרו זה את זה כמאמר הגמ' (הוריות ח.) כאן נאמר פר לעולה ושעיר לחטאת, ובפרשת ויקרא נאמר פר לחטאת. וכמו שתירץ שם הגמרא, כאן בעבודה זרה וכאן בשאר מצות, ואין שום סתירה.

והיה לכם לציצית

****

ציצית תקון פגם וחדשי העינין

והנה פרשה זו קורין ברוב בשבת שמברכין בו חדש תמוז, אשר תמוז ר"ת "זמני תשובה" ממשמשין "ובאים, לרמז אשר מצות ציצית שמרמז על תשובה ועל פליחת העון, שהוא תיקון לחדשים הללו, אשר המרגלים הלכו בחדש זה ופגמו בו, וע"י תשובה יתוקן, אשר לזה המצוה בציצית וראיתם אותו וזכרתם, גם ציצית, לשון מציץ מן החרכים, שהוא תיקון לעינים, שהם חדשי תמוז אב...

ולזה בא המצוה בדיבור ואמירה דב"ר אמו"ר עולה תמוז"ז, ומרמז אשר הגבורות ששלטו בזמנים הללו (שזה נרמז דיבור קשה) היו חסדים לשפוך חמתו על עצים ואבנים, והם בחי' אמירה רכה חסדים...

וע"י שמירת שבת יתוקן העינין, כי כלה שענינה יפה בבחי' חן, אין כל גופה צריך בדיקה, לזה נכון שקורין פרשה זו בשבת שמברכין בו חדש תמוז, לרמז על התיקון... שע"י מצות ציצית שמרמז על שמירת שבת כנזכר, יתוקן חדש תמוז"ז ויתוקן העינין במהרה בימינו, ואז "תפאר" ותרומם "זכרך" מלכנו "תמיד ר"ת תמוז מן העולם ועד העולם.

אור למאיר בוקאווסק בן ר' דוד מדינוב שלח

לישועה ולנחמה

קבעו חז"ל פרשת ציצית אחר פרשת והיה אם שמוע, שפרשת ציצית נחמה לבני ישראל בגלות, ונתערבנו בין האומות. ניתן לנו מצות ציצית בד' כנפות, לזכור מצות ה', אף על פי שנתפזרנו בד' רוחות העולם. וכתוב בו ב' פעמים "אני ה' אלקיכם". "אני ה' אלקיכם" - אשר הוצאתי" כמו שקבלנו מלכות שמים שלימה, אחר יציאת מצרים. "אני ה' אלקיכם" פעם ב' - אף על פי שחזרנו להשתעבד תחת האומות. [וכעין שדרשו חז"ל בי"ג מדות: ה' קודם שיחטא, ה' אחר שיחטא] וכן מצינו בתורה, אחר פרשת המרגלים שלא נכנסו לארץ, ניתן להם פרשת ציצית לנחמה.. ומצות ציצית לשמור אותנו, כמ"ש "ולא תתורו אחרי לבבכם כו' עיניכם" כו'. לפי שנתערבנו בין האומות, צריכין שמירה יתירה.

21

שפת אמת, גור, חנוכה תרס"ב

להגיש הארה לכל אבריו

ציצית עולה תרי"ג. כמבואר ברש"י, לזכרון כל המצות. ואנו אומרים בכל מצות, 'תרי"ג מצוות התלוין בה'. בכל המצוות רק דרך רמז וסוד, ובציצית החשבון

²¹ וראה שם שלח תרמ"ה: וסמיכות הפרשיות: חלה, ונסכים, וציצית, אחר פרשת מרגלים. כי היה להם במדבר ג' מתנות טובות: מן, ובאר, וענני כבוד. ולכן קשה להם לצאת מן המדבר. וניחם הקב"ה אותנו כי נשאר הארה מאלה הג' מתנות. וחלה ונסכים, הוא זכר ממן, ובאר. וציצית בחינת החסד - ענני הכבוד. וכתוב בציצית 'לדורותם' שזה נשאר גם לנו בגלות.

לעי"נ

הרה"צ

יצחק

אייזיק

וידער

רב ק"ק

לינז

שארית

אברהם

הפשוט. ופירוש רש"י [הוא] על דרך הפשט, לכך קרוב כל איש פשוט לזה. שכן שמעתי מפ"ק זקני [החי' הרי"ם] ז"ל... דלפירוש הפשוט אדם מקורב יותר, עכ"ל. כן יש לומר כאן, בשאר מצוות, יש התייחסות כל התרי"ג על ידי התורה הקדושה עץ החיים, שכל המצוות ענפים, - תלוי בהתלהבות ודביקות אדם בהתורה הקדושה, כן תאיר לו כל מצוה. ובציצית, יכול כל אחד להרגיש הארה לכל אבריו, שהתורה הקדושה קבעה זכרונם במצוה זו.

שפתי צדיק שלח, אות מ"ה

סגולת ההסתכלות בציצית להזכר בבורא ומצוותיו

אך נודע כי מצות ציצית היא שקולה נגד כל המצוות, כי על ידה זוכר תמיד בבוראו יתברך, על ידי הסתכלותו על ארבע כנפות, שבכל צד שיסתכל יזכור אלהותו, שמלא כל הארץ כבודו, וכמו שאמר הכתוב (במדבר ט"ו, ל"ט) וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה', ובודאי שכן הוא מסגולת הציצית להזכיר האדם שיש בורא אין סוף, שמלא כל הארץ כבודו בארבע רוחות העולם, ולית אתר פנוי מיניה, כיון שכתב בן בפירוש בתורה, והזוכה יבין בפנימיות הדבר שכן הוא,

ומאחר שעל ידי המצוה הזאת בא לו ההזכרה כאמור, על ידי זה יבוא לבחינת התשובה, באופן שיבוא לבחינת כסא הכבוד שיהיה מרכבה אליו יתברך, כמו שאמרו גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד, כי ציצית הוא לשון מציץ מן החרכים לשון הסתכלות והבן, כי ההסתכלות מביא לידי תשובה, להשיב אור אין סוף עליו.

מאור עינים, טשרנוביל, לך

ציצית תקון למעס

"וראיתם אותו וזכרתם" וגו' או יאמר על דרך אמרי חז"ל שע"י הכעס בא לכלל טעות ושכחה. וכפירוש"י בפ' מטות עה"כ "ויאמר אלעזר" וגו' לכלל כעס וכו' נתעלמה וכד' וכהנה. והנה הסתכלות על הציצית הוא תיקון להכעס. כמ"ש האר"י ע"ש. וזהו וראיתם אותו ועי"ז וזכרתם, שלא תבואו לכעס וממילא לא ישתכח ולא יתעלם מכם. משמרת איתמר, שלח

סגולה לעשירות

בספר חסידים (סימן צ') הביא מעשה בחסיד שהיה תמיד מעיין בטליתות של ביהכ"נ, והיה מודיע לבעל הטלית אם נתקלקלו הציצית. עיי"ש, ואני ראיתי מנהגו של הצדיק רבי הירצקא זי"ע מראצפעהערטא שהיה רגיל לעיין בטליתות של עוברים ושבים, אשר באו בצל קורתו, ואם נתקלקל הד' כנפות נתן טלית קטן מהתיבה, אשר היו נמצאים ומזומנים שם תמיד לתכלית זה.

ופ"א שמעתי מפיו הקדוש, כי ציצית מסוגל לעשירות, והרא"י מקרח שכיבוד הציצית והיה עשיר גדול, ועיין במס' שבת דף כ"ג הזהיר בציצית, ועיין במס' גיטין למה נקרא בן ציצית הכסף שהיתה ציצתו נגררת על גבי כסותו כי היה עשיר גדול.

ראשון לציון לוח המעשיות דף 14

ציצית בהשכמת הבוקר

להתבונן ברוממות וגדלות הבורא וכמו שלמדתי מרבתי ובפרט מאדמו"ר המובהק מוהר"ר משולם זושא זלה"ה שלימד אותי דרך, בזה לשון, בני תיכף בהשכמת הבוקר בהקיצך משנתך קח בידך הציצית הקדושים, ותן לבך ודעתך, לעיין ולהסתכל בגודל רוממות וגדלות הבורא ית"ש וכו' ולא כמצות אנשים מלומדה.

באר משה, קאוניץ, בראשית

הביבותם של המלאכים למצות ציצית

נודע שהקדוש בעל התניא זצלה"ה אמר, אשר המלאך מיכאל אומר לפני השי"ת, שהוא יחזיר לו כל הבחינות מלאך שנתן לו, ורק שיזכה עכ"פ לציצה אחת שיש לישראל. והקדוש בעל קדושת לוי זי"ע הוי מרגלא בפומי' כשאישי ישראל מפריד חוטי הציצית קודם עטיפתו בטלית, מתקבצים המלאכים ושרפים ואומרים, הנה היהודי הזה יברך תיכף להתעטף בציצית, כמו בעת שהמנגן עורך נומי הכינור מתקבצים הנערים ואומרים תיכף ינגן זה, וכמש"ב בראותם.

זכותא דאברהם [קארוב], עמוד סד

ליהנות מזיו השכינה

שמעתי בשם הגאון, קדוש אלקי יעקב, הרב הגאון רבי אליהו מווילנא ז"ל, שקודם הסתלקותו תפס הציצית בידו, ואמר: "עלמא עלמא, כמה יאות את וכמה שפירא את, שבעולם הזה בשביל איזה פרוטות אפשר לקנות ציצית, וזוכים על ידי זה ליהנות מזיו השכינה לעתיד, ובעולם העליון אי אפשר להרויח כלום, אפילו אם יטרח מאה שנים שם להרויח איזה מצוה".

שומרי אמונים

על כל פשעים תכסה אהבה

הרה"ק הרבי ר' זושא מהאניפאלי זי"ע, אמר פעם לאחד שציציותיו פסולים, ובדק הלה ומצא שאכן כן הוא. ואמר לו הרה"ק הנה הציצית מכסה על עבירות של האדם, אך כשבאת אלי ראיתי בך דברים שאינם ראויים, וידעתי שציציותיך פסולים. ובזה ביאר הרה"ק מאמר חז"ל עה"פ הבו לכם אנשים חכמים וגו' אמר להם משה, בא לפני מעוטף בטליתו ואיני יודע מעשיו אם ראויים הם וכו', ולכאורה, וכי משה רבינו אינו יודע מעשיו, כשהוא מעוטף בטליתו? אלא הכוונה לטלית של מצוה, המכסה על מעשיו שאינם הגונים.

מאמר מרדכי סלאנים, עמוד פז'

סגולת הציצית להטיל פחד על שונאי ישראל

פ"א בא אל ר' יצחק מאנסע מרומנוב סוחר גדול מעיר פעסט, שהי' לבוש בגדים קצרים כדרך אנשי המדינה ההוא, ויספר לו ר' יצחק כי יש בכאן רבי שהוא צדיק גדול ה"ה הרה"ק רבי מנחם מענדל מרימנוב, ויפצר בו לילך עמו אל הרה"ק הנ"ל. וילך עמו, אך דרך הסוחר על מפתן הבית וישאל אותו הרבי האם אתה לובש ציצית? ויאמר לן הן, ויאמר לו פעם שנית. אני שואל אותך אם אתה הולך עם ציצית ויאמר לו ג"כ הן. וכן שאל אותו פעם שלישית, ויצו הרה"ק אל משמשו לבדוק אותו אם יש לו ציצית. ויבדוק אותו וירא כי הוא לבוש עם לייבצידעקיל קטן מאד, כדרך האנשים ההם. ויאמר לו הרה"ק אין זה נקרא ציצית, החוב מוטל על כל איש יהודי להיות לבוש עם טלית קטן ארוך שיגיע עד אות ברית.

ואספר לך גודל הכח של אותה מצוה. בילדותי הי' טבע שלי לילך רגלי אל הרבי ר' אלימלך זי"ע. באם הדרך פגעו בי נערים שובבים הרועים בשדות, אין האבין מיט מיר גיטשעפיט. [=ובאו להציק לי], ואחזתי את הציצית בידי והראיתי להם, ומיד נפל עליהם אימתה ופחד וינוסו לנפשם. שוב בשנים שאח"כ הי' טבעי שהייתי נוסע על עגלה להרבי ר' אלימלך. פ"א נסעתי על עגלה ובאם הדרך פגע בי מרכבה רתומה לארבע סוסים, ושר גדול היה יושב בה, והשביל הי' קצר מאד, והתחילת השר לצעוק:

לעי"נ

הרבנית

מביאלא

מרת חנה

פעשא

נלב"ע

ט' סיון

תשנ"ב

דאם איך זאל מיידן רען וועג, [=לפנות לו הדרך], ולקחתי הציצית בידי ונענעתי אתם, ומיד צוה השר להעגלון לחזור לאחוריו, מגודל הפחד והבהלה אשר נפלה עליו. ועתה הידעתה כמה גודל כח המצוה של הציצית. ותיכף שלח לקרוא את החייט שלו מו"ה לייב ואמר להסוחר שיתן לו מעות לתפור בעבורו טלית קטן ארוך עם ציצית נאים והלביש אותו בו.

עטרת מנחם, אות קמז

התפילה מקובלת יותר כשמוכתרים בטלית ותפילין

בעת שמעוטף בטלית ותפילין מקובל התפלול ביותר, וירמוז עוד ואתחנן וכו' בעת ההוא לאמר (דברים ג כג). פרשיות התפילין הם ת"ג אותיות, ופרשת ציצית ס"ט אותיות, סך הכל מנין בע"ת. וקיבול התפלה הוא ביותר, בהיותו מוכתר בטלית ותפילין כנודע ממקובלים. וזהו הרמז ואתחנן אל י"י בעת ההי"א, היינו ביום זמן ציצית ותפילין, מה שאין כן בלילה (זבחים יח:). וזהו לאמ"ר לדורות שעיקר תפלתם יהיה ביום, בהיותם מוכתרים בעיטופא דמצוה ובכתר תפילין.

אגרא דכלה, ואתחנן

ולא תתורו

****

תורת הרה"ק הדברי חיים בפרשת שלח פשוט פשוט בלא תתורו

"ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם" (טו לט). סיפר מו"ר הרב [מבארניב] זצ"ל, שהיה פעם אחד בפרשת שלח בצאנז, וכשהגיע בשולחן הקדוש לאמירת תורה, לקח הרבי מצאנז חומש בידו, ודפדף באותה פרשה למצוא איזו פסוק לומר עליו תורה, ועבר על הפרשה עד סופה, ופתח ואמר הפסוק ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם וכו', ונתלהב מאד כדרכו בקודש, ודפק על השלחן בהתעוררות גדולה, ואמר כך הוא פירושו הפשוט: איר זאלט ניט נאך גיין, נאך אייערי הערצער אין נאך אייערע אויגן, נאר פאר דעם אין סוף אויסציגין [= אל תפנו ללכת אחר הלב שבכם, ואחר העינים שעמכם, רק לבורא אין סוף יהיה תשוקתכם עד כלות הנפש] ע"כ ד"ק. ומדברות קדשו אלו נפל פחד גדול על כל המסובין בשולחן, וממש פרחו נשמתם מכולם, עד זמן מה שרוחם שב בקרבם.

דרכי חיים הוספות מהגה"צ רא"ז מרגליות, אות י"ח

המחשבות נרשמות בנפש

"ולא תתורו עיניכם" וגו'. והרגל נפשך במחשבות קדושות כי זה כל אדם (קהלת יב. יג). כי כל מחשבה רעה היא סם המות לנפש. ותזכור תמיד שמרן האר"י היה אומר לכל אחד המחשבות שעברו עליו מעשרים שנה, וכשתרגיל עצמך במחשבות קדושות, תזכה שיהיה נפשך דבוקה ממש באור עליון, ויהיה פניך ממש פני שכינה. עצי עדן, קאמרנא, מעשר שני פ"ה מט"ז

מה שאין ה'לב חומד' אין ה'עין רואה'

בעת נשואיו הראשונים של הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע, ביקש ראש המחוז של העיר בעלזא לבוא עם הפלונית שלו, לברך את המחנותנים והחתן, אביו הרה"ק מהרי"ד זי"ע

הוכרח לקבלם מכבוד המלכות, אבל ראה צערו הגדול של בנו החתן, אמר לו אלו הדברים.

כתוב בתורה ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם, שקשה לכאורה שהרי הסדר הוא כדחז"ל **העין רואה ואח"כ הלב חומד**, א"כ היה לכתוב תחילה אחרי עיניכם ואח"כ אחרי לבבכם, אמנם התירוץ הוא, שמה שאין הלב חומד אינן העין רואה, בזה"ל: "וואס דאם הארץ באגערט נישט זעהט דאם אויג נישט". שיחתן של עבדי אבות ח"ב דף קס"א

למען תזכרו

פעם אחת התנצל איש אחד חסיד ולמדן שהיה אצל כ"ק מוהר"ם מקאצק זצ"ל, שאין לו זכרון בלימוד, וענה כ"ק מרן זצללה"ה בזה"ל: "לא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם", ואזי יהיה "למען תזכרו" עכל"ק ודפח"ח והמב"י.

שיח שרפי קודש שלח

באותו ענין

פעם אחת ניגש מישהו לפני רבינו [הרה"ק בעל בית אהרן מקארלין זי"ע] ושאל אותו על שני דברים: (א) מדוע לעת זקנתו יש לו עדיין החשק ללמוד, ולעשות מצוה יש לו מניעות, ואין לו חשק לזה, וענה לו רבינו הלא היא גמרא מפורשת, עבירה מכבה מצוה, ואין עבירה מכבה תורה, כשאדם מתנהג בדרך לא טובה, זה מכבה החשק לעשות מצוה, ולא החשק ללמוד תורה.

(ב) מפני מה נחלש לו כח הזכרון, וענה לו: הלא אתה אומר זאת כמה פעמים ביום, וחשב האיש ולא ידע כוונתו, עד שאמר לו הלא כתוב בתורה: ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם וגו', למען תזכרו, ואם לא תתורו אז תזכרו. ודפח"ח.

פרי ישע אהרן דף שס"ד

והייתם קדושים

סיפר לי הגה"צ ר' מנחם מאנדערער מקאסוב שליט"א, ששמע מהרה"ח ר' מאיר מגיד ע"ה, ששמע מהרה"ג ר' שמואל האלפערין ז"ל, שהיה נוסע להרה"ק ר' דוד משה מטשארטקוב זצ"ל ולהרה"ק האהבת ישראל זצ"ל...

פעם נסע להרה"ק האהבת ישראל, והגיע לוויזשניץ באמצע הלילה, אצל האהבת ישראל עמדו כל הזמן [מ'איז געשטאנען אויפ'ן קאפ] ואפילו כשקרא קריאת שמע שעל המטה עמדו סביביו, והיה לו מדרגה, שתיכף לאחר שגמר לקרות קריאת שמע, הניח את ראשו הק' על מטתו ונתנמנם תיכף.

כשהגיע ר' שמואל, קרא הרה"ק קריאת שמע, ובתיבות "והייתם קדושים" צעק, כשגמר לקרוא וראה את ר' שמואל, שאל אותו, וואס זאגסטו, אמר ר' שמואל להרה"ק, אצל "והייתם קדושים" צעק הרבי, היה לו לצעוק אצל "ולא תתורו אחרי לבבכם". [=היינו לעורר השומעים].

שיח זקנים ח"ח דף מ"ג

קדושים להשראת השכינה

"והייתם קדושים לאלהיכם" (טו, מ). הרה"ק רבי ישראל מקאזניץ ז"ל, היה לומד בכל יום אחר התפילה חומש עם פירוש רש"י. פעם אחת בשלמד פרשת ציצית, בפסוק "והייתם קדושים לאלוהיכם", אמר בזה הלשון: "והייתם קדושים", איר זאלט זיין

לעיי"נ

הרה"ק

רבי

אברהם

ב"ר נח

מסלונים

הייליג, [= תהיו קדושים, באופן] "לאלוהיכם", שהשם יתברך זאל אין אייך אריין. [=]
שהשי"ת ישרה בכם]

אור הגנוז, בפרשתן מובא במ' ילקוט עבודת ישראל דף מ"ה

*****

ביאור הגה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין
על דרגת המרגלים, ענין שליחותם, ארץ ישראל, ותורה שבע"פ

טעות מרגלים לא היה חס ושלום בעצם, כי באמת משה רבינו ע"ה ששלחם לדעתו כמו שאמרו ז"ל (סוטה ל"ד:), **שידע שהם אנשים גדולים מעין מדריגותו**, שהוא השורש תורת אמת שבכתב, ושלחם לרגל הארץ שהוא פרי התורה שבכתב... כי דבר ידוע שפרנס הדור נפשו כוללת כל נפשות הדור... ולכך אמרו ז"ל (ילקוט חבקוק ג') איזה דור **חביב מכל הדורות** זה דור המדבר, והיינו לפי שפרנסם היה משה רבינו ע"ה שהיה חביב מכל הפרנסים, כמו שנאמר ולא קם וגו' כך דורו **שהם עצמות נפשו**, רק שחלוקה לפרטים **חביב מכל הדורות**, ואם כן כמו שמשה רבינו ע"ה נפשו כולל כל התורה שבכתב, כך פרטי נפשות דורו, והם דור מתי מדבר היו **פרטי כל התורה שבכתב** כולה, ולכך אחזו שער חז"ל בכל מקום למספר **ששים ריבוא, מספר כללי** לדור מישראל... ולכך דור המדבר היו רק מונהגים בהנהגה, שכל רואיהם יכירום כי הוא הנהגת ה' יתברך, וכל חיותם נמשך ממנו, שכל החיות הוא על ידי המאכל, לכך היה **מאכלם מן השמים כי לא היו כלל נפרדים** ממנו יתברך.

אבל **הכניסה לארץ** הוא הנהגה טבעית, שיקבלו חייהם על פי טבע, ו**מנהג דרך ארץ** בחרישה וזריעה וקצירה, שדבר זה נראה כנפרד מההכרה שהכל מה' יתברך, רק על זה היה הענין מתן הארץ, שאוירא דארץ ישראל מחכימם (בבא בתרא קנ"ח:)... והיא בענין חיות הנפש ממש דוגמת תורה **שבעל פה**, שהיא **חכמות שבני אדם מולידים** מעצמם משכלם, רק שיודעים שהוא מה' יתברך, ואז נקרא תורה **שבעל פה**, אבל כשאינו יודע שהוא מה' יתברך, אז נקרא חכמה חיצונית והיא ארץ העמים... ורצה משה רבינו ע"ה להשיג גם כן השורש של תורה **שבעל פה**, שהוא שורש נפש של רבי עקיבא גם כן, והיינו שהוא ינחילם גם כן הארץ... ולכן שלח מרגלים ואמרו ז"ל (סוטה שם) לך לדעתך אני איני מצוך, כי באמת **שליחות מרגלים** הוא **הנהגה בדרך הטבע**, כמלכים הנלחמים זה עם זה, מה שאין כן דור המדבר שהיה כל הנהגתם חוץ לדרך **הטבע** ממש, ורק על פי ה' יתברך, מה ענין למרגלים, רק לפי שרצה משה רבינו ע"ה לנחול ארץ ישראל... חשב שיהיה לשורש והתחלה לחכמות תורה **שבעל פה**, אבל באמת לפי ששורש נפשו היה שורש כל התורה שבכתב... רק חז"ל גילו עומקו, **שבאמת הוא חשב והשתוקק שמאותו עת יתחיל תורה שבעל פה**, וכך נתרצה לו ה' יתברך שיהיה לדעתו, אבל הוא אינו מצוה, וזאת באמת לא הצליח, כי באמת כל שורשו הוא תורה שבכתב, דהיינו מה שה' יתברך מצוה.

והנה **המרגלים** שהיו גם כן מכלל דור המדבר ונשיאי עם, מסתמא היו **נפשות גדולות כוללות** חלק גדול מחכמת ה' יתברך בתורה שבכתב, וזכו גם כן לטעום מפרי הארץ שהוא תורה **שבעל פה**, ובזה טעו בחכמה שהולידו מלבם, והיינו **כי לא דבר ריק** דיברו במה שאמרו **ארץ אוכלת יושביה, שראו החורבנות והגלויות**, שדבר זה היה קבוע ומסודר מששת ימי בראשית, כמו שאמרו ז"ל (בראשית רבה ב' ד'), וכן נגלה הגלויות לאברהם, ולשאר כמו שאמרו ז"ל (שם מד, כא), וגם הם ראו זה, וכן נקבע יום בכייתם

בכיה לדורות (תענית כט.), ובאמת אמרו במדרש הנעלם (וישלח ק"ע:) על פסוק (בראשית לב, לב) "על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה, את לאסגאה **תשעה באב**", הרי היה **אותו יום מוכן עוד קודם להם**, ונמצא הם לא לריק בכו, שהרגישו באותו יום שהדבר אמת, רק **מכל מקום** אין זה אמת לאמיתו, כי **אמת לאמיתו הוא מה שקיים לעד** כמו שנאמר (משלי יב, יט) "שפת וגו', ומה שהוא רק עד ארגיעה ואחר כך משתנה, הוא לשון שקר ואינו אמת כלל אף בשעת מעשה, וכמו שנאמר (תהלים קכו, א) "בשוב ה' וגו' היינו כחולמים", שנראה **שכל מה שעבר עלינו היה חלום ודמיון**, ולא היה באמת כלל, שהרי לא נתקיים לעד רק שמצד הדמיון היה נראה לאמת, אבל מי שדבוק באמת, על זה נאמר "גם כי אלך וגו' לא אירא רע כי אתה עמדי", והיינו שגם שיעבור עליו כל מה שיעבור, לא אירא כלל... כי אני יודע שהכל אינו באמת, מאחר ש"אתה עמדי" כענין מאמרם ז"ל (שמות רבה ב', ה') על פסוק (ישעיה ס"ג, ט') "בכל צרתם וגו'".

ולכך בלעם... ידע שהעולם הזה ותענוגיו לפי שעה מנועים מהם, והוא היה בעצם היפך האמת... והיה פרוץ בזימה שזה נקרא שקר, כמו שנאמר (משלי כ', י"ז) ערב לאיש לחם שקר וגו', והיינו שהוא תאוה ותענוג של לפי שעה ועד ארגיעה, וה' יתברך שחותמו אמת נקרא בכל מקום שונא זימה... וכך היה ענין נקימת מדין לפטירת משה רבינו ע"ה. ומכל מקום אירע דבר זה **סמוך לפטירת משה**, שרק אז היה באפשר דבר זה להתגבר בישראל, כאשר היה סמוך לפטירתו שהוא **גניזת שורש האמת**... כי באמת כל הדור ההוא שהם **נוחלי הארץ**, כבר לא היו כל כך **מעצם שורש נפש משה**, וכמו שנתבאר למעלה כי משה מת במדבר ושורשו הוא התורה שבכתב ולא פריה, ואלו הנפשות זכו **לפרי התורה** שהוא **התורה שבעל פה**, וארץ ישראל, להתחכם מעצמם וכן להתגבר מעצמם ולהעשיר מעצמם, רק אל יתהלל וגו' (ירמיה ט', כ"ב) שידעו שהחכמה והגבורה והעושר מה' יתברך...

ולכן אמרו (חגיגה י"ד.) "והמכשלה הזאת" וגו' **שאין אדם עומד על דברי תורה**, אלא אם כן נכשל בהן, ועומד על דברי תורה היינו בהשתדלות, **והוא התורה שבעל פה** וחכמת לבו שמשיג בדברי תורה דבר זה, אי אפשר בלא מכשול מקודם... שבאמת כך יסד ה' יתברך שעל ידי השתדלות ופעולת אדם יגיע לכל המעלות, ולכך אף על פי שבהתחלה דבר זה מושך מכשול (...שירצה האדם בהשתדלותו, שהוא **ישתדל וימצא**, ולא מה שיתן לו ה' יתברך, עי"ש) מכל מקום על ידי מכשול זה מגיע להעמדה על דברי תורה.

וכך הם ענין הגלויות, **שכל גלות הוא הכנה לגאולה**, וכן גלות מצרים, וגם גלות **המדבר** ארבעים שנה היה הכנה **לירושת הארץ** ראשונה, וגלות **בבל** לירושה **שניה**, וגלותינו הכבד לירושה **שלישית** הקיימת **לעולמי עד**, שהוא ממש דוגמת אין אדם עומד על דברי תורה אלא אם כן נכשל, וכמובן ממה שנתבאר בזה בענין קדושת הארץ וירושתה מה הוא.

וכן טעות המרגלים היה, כענין **אין אדם עומד על דברי תורה** אלא אם כן נכשל, שעל ידי זה **זכו אחר כך** ישראל בדור (השני) לעמוד על דברי תורה, והם טעמו מפריה ונכשלו בה, ובודאי היה להם שייכות וחלק בה שהרי זכו לטעום מפריה... והתחלת הטעימה והמושכל ראשון הוא המכשול... לכך לא עמדו על דבר האמת לאמיתו, ודיברו לשון הרע על ארץ ישראל... וגם לשון הרע שלהם היה **מצידם אמת**, ובמדריגתם

לעיי"נ

הרה"ח

שלמה

פנחס

רובינשטין

נלב"ע

ט' סיון

תש"כ

שהיו בתחילתה ובמושכל ראשון כנ"ל, וזה שאמרו ז"ל (סוטה ל"ה.) כל לשון הרע שאינו אומר אמת בתחילתו וכו'. ובאמת אצלם היה כל הלשון הרע אמת, שהרי היתה אוכלת יושביה שכיילתה אותם. שהרי עד שלא טעמו מפריה לא טעו בזה, רק על ידי הטעימה מהוצאת חכמה מלב לבד, אז נכשלו בדבר זה להחכים... רק **מכל מקום** דבר זה אינו באמת לאמיתה כנ"ל, רק **טעות** נמשך מספרי חיצונים שהם רק **בעולם הזה** ומצד העלמא דשיקרא, ו**בשוב ה' את שיבת ציון** היינו כחולמים [ואין מכשול כלל, ואז יתגלה שגם המרגלים לא נכשלו כלל, ואין כאן מקום להאריך] ולכך יהושע שהוא היה כלי מוכן להנחיל הארץ, ולהיות פרנס דור נוחלי הארץ, מסתמא **נפשו הכוללת כל הנפשות הדור** כמו שנתבאר למעלה, היא כוללת כל קדושת הארץ, [ולכך המשילוהו חז"ל לפני לבנה (בבא בתרא ע"ה.) שהוא דוגמת תורה שבעל פה, המקבלת מתורה שבכתב שהיא דוגמת החמה כנודע] ולכך נתיירא משה רבינו ע"ה עליו ביותר, מאחר שאין אדם עומד על דברי תורה שלא יהיה נכשל... ולכך כלב שהיה משבט יהודה ניצול מעצמו, ולא הוצרך לתפילת משה, ולא ניצולו ממכשול זה אלא שני שבטים אלו יוסף ויהודה, יוסף הוא ההמשכה מתורה שבכתב לתורה שבעל פה וכן יהושע מנחיל הארץ... ולכך הוסיף לו י' שהוא על שם המחשבה... שזה ענין נחלת הארץ ותורה שבעל פה, לדעת גם **בכל עניני עולם הזה** הנפרדים מה' יתברך, **שבאמת אין נפרדים** והכל ממנו, ואמרו ז"ל (במדבר רבה ט"ז, ט') שהוסיף לו י' שנטל שכר עשרה מרגלים, והיינו כי בהיות אין אדם עומד וכו' (חגיגה י"ד.) ומרגלים נכשלו בדברי תורה, והוא היה העומד על דברי תורה, נמצא נטל שכר שמגיע להם... ולכך **ספר יהושע** הוא חקיקת דבר זה של המשכת חכמה חוץ לתורה, ויוצאת מתוך התורה, וזהו ערכה של ארץ ישראל, שהוא מהשתדלות אדם בדרך הטבע, ואף על פי כן יודע שאינו מהשתדלותו רק הכל מה' יתברך.

ליקוטי אמרים ספר יהושע
מהגה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין

כ"ג סיון

*****

הבית אהרן עשה סעודה

[הרה"ק בעל בית אהרן מקארלין זי"ע] עשה **סעודה ביום כ"ג סיון**, ושאל את המסובים: "מה הענין בסעודה זו", ולא ידע מי מהם מה לענות. ואמר אליהם: "שיום זה הוא **יום מכובר**, בו כתבה אסתר המלכה את האיגרות", [כוונת הדברים לאגרות השניות שכתב מרדכי לטוב על היהודים, ובלשון שם מובא כתוב שלישיות שביחד עם האיגרות הראשונות ששלח המן "להיות כל איש שורר בביתו" איגרות אלו הם השלישיות].

ברכת אהרן עם קי"ט

קרא שמותם מרדכי

בברית מילה שחל ביום כ"ג לחודש סיון, קרא רבינו [ה"דברי חיים" מצאנז זי"ע] את התינוק בשם 'מרדכי' ופעם אחת נתכבד רבינו ביום זה בקריאת השם לחמשה ילדים, ולכולם קרא **שם** בישראל 'מרדכי'. כי ביום הזה נשלחו האגרות שניות בימי מרדכי הצדיק (אסתר ח' ט'), ולא היה רבינו שואל את דעת אבי הבן.

דרכי חיים החדש דף קמ"ג

מדי שנה נקראים סופרי המלך לכתוב טוב על היהודים

במגילת אסתר (ה' ט') "ויקראו סופרי המלך בעת ההיא, בחודש השלישי הוא חודש סיון בשלשה ועשרים יום בו", וממשיך בכתוב אותה המאורע דיום זה, "ויכתב ככל אשר צוה מרדכי אל היהודים ואל האחשדרפנים והפחות ושרי המדינות אשר מהודו ועד כוש" וגו' לטובתם של בני", בהתאם לרצונו של מרדכי. וממשיך בכתוב "הרצים יצאו מבוהלים ודחופים בדבר המלך וגו', ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות וגו' והעיר שושן צהלה ושמחה, ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר וגו' שמחה וששון ליהודים משתה ויום טוב, ורבים מעמי הארץ מתיידיים, כי נפל פחד היהודים עליהם". והנה מפשטות הכתובים משמע שכל זה הי' בכ"ג סיון, הן בנוגע לשליחותם של הרצים, דמכיון שענין זה היה צריך להעשות במהירות רבה, מובן שעשו זאת תיכף ומיד לאחר כתיבת הספרים, והן בנוגע לבשורה אותה ענין זה, ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות וגו' והעיר שושן צהלה ושמחה", שהרי לא מסתבר לומר שמרדכי עיכב את פירסום הבשורה טובה, אלא ודאי פירסמה תיכף ומיד בכ"ג סיון. והנה כל עניני התורה נצחיים הם, ומזה מובן דבכ"ג סיון מידי שנה בשנה, נפעל מחדש הענין המסופר בתורה אודות כ"ג סיון. כלומר בכ"ג בסיון מידי שנה נקראים סופרי המלך, מלכו של עולם, והם כותבים ככל אשר צוה מרדכי, דקאי על כל אחד ואחד מישראל עם מרדכי, ועמך כולם צדיקים, צדיק גוזר והקב"ה מקיים וכו' שמתבטלים כל ענינים בלתי רצויים, ע"ד גזירה המן בכ"ג סיון, ולא עוד אלא שנהפכים לטוב, ונהפוך הוא, בב' הפירושים בכתוב "והשבתי חיה רעה מן הארץ", מעבירין מן העולם, ולמעלה מזו משביתן שלא יזיקו, אמן כיה"ר.

ספר התועדויות, ליובאביטש, תשמ"ג,

וכאשר שמחו אבות אבותינו ביום זה

בכ"ג בסיון תרפ"ז התקיימה בירושלים חתונתו של רבי לייבל אלתר הי"ד, בנו של רבי נחמיה'לה, אחיו של האמרי אמת אנשי ירושלים שאלו את הרבי (שהגיע במיוחד מפולין לירושלים להשתתף בשמחת אחיו): מדוע קבעו חתונה בשלהי החודש, הלא אין נושאים נשים אלא במילוי הלבנה? ענה הרבי כי יום כ"ג בסיון שאני, משום שבאותו יום כתבו את האגרות שניות לטובת היהודים (אסתר ח', ט'). האמרי אמת בעצמו השיא את אחד מבניו, רבי יצחק, בכ"ג בסיון. נכתב בהזמנה לחתונה וכאשר שמחו אבות אבותינו ביום זה, כן ישמחנו השי"ת בשמחת ירושלים... החתונה תהיה... בחודש השלישי הוא חודש סיון בשלושה ועשרים יום בו, מרגלא בפומיה דמרן הלב שמחה זצוק"ל בשם אביו האמרי אמת שיום המוזכר בתנ"ך הוא יום חשוב, על אחת כמה וכמה יום שמוזכר במגילה והיתה בו תשועה לישראל. עובדא ידענא, שהורה מרן הפני מנחם זצוק"ל בשנה האחרונה לחייו, לאחד החסידים שנכנס לשאול, האם יכול לערוך חתונה בכ"ג בסיון? ענה לו הפני מנחם, יש לציין בהזמנה שזה יום שילוח האגרות השניות.

'הגאון החסיד' תולדות רבי שמאי גינזבורג
(ירושלים תשע"א) ע' 262

יום זה מוכן לטובה

בשנת ת"ש הודיעו הרוסים לאלפי הפליטים היהודים בגליציה המזרחית, שהם יכולים להרשם כאזרחים רוסיים, והרה"צ ר' איציקל (מאנטוורפן) זצ"ל אמר שלא יירשמו. בליל ש"ק קרח כ"ג בסיון, הגלו הרוסים סיבירה את כל אלה שלא נרשמו.

לעי"נ

הרה"ח

שלמה

פנחס

רובינשטיין

נלב"ע

ט' סיון

תשי"ב

הגולים ראו בכך גזרה איומה, אך הרה"צ אמר שיום זה מוכן לטובה וממנו לא תצאנה רעות. דבריו נשארו סתומים עד סיון תש"א. הגרמנים ימ"ש כבשו את מזרח גאליציה והרגו רבים מיהודיה, בעוד שכל גוליה נשארו בחיים. לוח דבר בעתו, מהרה"ג מרדכי גנוט שליט"א מג' סיון

התייצב בשלושה ועשרים בו, ושחרר

הה"ג הדיין החיד"ו מאנטוורפן שליט"א סיפר לי (אחר חופת נכדו אור לכ"ג באדר ה'תש"ע) שאביו הר"ר פינחס ז"ל היה אמור להתייצב לצבא והלך להתברך מהרה"ק בעל "אהבת ישראל" זצ"ל כדי שיפטרוהו. שאלו הרה"ק מתי עליו להתייצב, וענהו 'בסיון'. אזי החל הה"ק לפזם בקול בנוסח קריאת המגילה "בשלשה ועשרים בו", וילך ויתייצב באותו יום, ושחרר (זרקא סגול" עם- הסגולה 'נזרק' מהצבא).

לוח דבר בעתו, מהרה"ג מרדכי
גנוט שליט"א מג' סיון

להערות, מראי מקומות חדשים, תרומות
והנצחות, ניתן לפנות 052-7637540 או
במייל s0527637540@gmail.com
הירשם במייל ותקבל בל"ג כל שבוע חוברת

כל המזכיר פסוק בעונתו
מעלה עליו כאילו בונה מזבח חדש ומקריב עליו קרבן. (מס' סופרים פ"ח)